

Nr. 4 (48), 23 iulie – 7 august 2008

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Parlamentul European Pledează în Favoarea Stabilirii unor Relații Contractuale și Multilaterale cu Vecinii Estici ai UE. Europa.md. 24.07.2008.
- Prim-ministrul Zinaida Greceanîi: Pentru Moldova Cooperarea Regională Este un Cadru Important Suplimentar în Apropierea de Valorile Europene. 27.07.2008.
- Igor Boțan: Guvernarea și Partidele din Opoziție nu ar Trebui să Aibă Divergențe în Privința Semnării Noului Document cu UE. Infotag. 31.07.2008.
- Dialogul Politic Moldo-Spaniol. MAEIE. 30.07.2008.
- Dialog Politic Moldo-Maghiar. Președinția RM. 30.07.2008.
- György Varga, Ambasadorul Ungariei la Chișinău: „Declarația Comună a Avut Drept Scop să Încurajeze Progresele”. Jurnalul de Chișinău. 05.08.2008.
- Marea Britanie Oferă Moldovei 2,9 mln lire Sterline în Cadrul Unui Program de Dezvoltare Regional. Info-Prim Neo. 04.08.2008.
- Cehia ar putea acorda consultanță Republicii Moldova în problema lichidării consecințelor inundațiilor din ultima perioadă. Guvernul RM. 06.08.2008

Romania-Republica Moldova

- Tratatul Politic de Bază și Acordul Privind Frontiera Moldo-Română vor fi Semnate „În Limbile Oficiale ale Fiecărui Stat”. Info-Prim Neo. 23.07.2008.

SUA – Republica Moldova

- Noul Ambasador al SUA în R.Moldova, Asif Chaudry, Va Intra în Exercițiul Funcțiunii în Luna August. Infotag. 23.07.2008.
- Departamentul de Stat al SUA Apreciază Efortul Guvernului în cele 60 de zile de la Lansarea Raportului Negativ cu Privire la Traficul de Ființe Umane. Info-Prim Neo. 30.07.2008.

- Corporația Provocările Mileniului va Prezenta un Raport Despre Moldova la Congresul Departamentului de Stat al SUA. Infotag. 06.08.2008.

Conflictul Transnistrean

- Vladimir Voronin nu Vede Alternativă Pentru Rezolvarea Problemei Transnistrene în Formatul "5+2". Infotag. 22.07.2008.
- Vladimir Voronin Renunță la Recunoașterea Internațională a Neutralității R. Moldova. Info-Prim Neo. 23.07.2008.
- Negocierile Pentru Rezolvarea Problemei Transnistrene în Formatul "5+2" ar Putea fi Reluate în Toamna. Infotag. 24.07.2008.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Conferința de Presă a Președintelui Vladimir Voronin. 23.07.2008. Transcriere APE. Pasaje referitoare la politica externă:
2. Moldova Încearcă să Forțeze Reglementarea Conflictului Transnistrean. Comentariu de Andrei Popov. Radio Free Europe/Radio Liberty. www.rferl.org. 27.07.2008.
3. Orice Stat European Care își Dorește să Semneze un Acord de Asociere cu UE Trebuie să Satisfacă, în Primul și în Primul Rând, Criteriul Numărul Unu de la Copenhaga. Comentariu de Victor Chirilă. Info-Prim Neo. 24.07.2008.
4. Dan Dungaci și Andrei Popov despre Perspectivele Extinderii UE în Emisiunea lui Vasile Botnaru “Punct și de la Capăt”. Europa Libera. 27.07.2008.
5. De ce Occidentul Manifestă un Interes Atît de Mare Față de Alegerile din Moldova? Comentariu de Igor Volnițchi. 05.08.2008.
6. Unele Cerințe ale UE Vadesc o Cunoaștere Insuficientă a Nuanțelor Politice de la Chișinău. Vladimir Socor. Flux. 01.08.2008.
7. Este Comunitatea Statelor Independente Compatibilă cu Uniunea Europeană? Comentariu de Victor Chirilă, Director Programe APE. Info-Prim Neo. 05.19.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

23 iulie	Conferința de Presă a Președintelui R. Moldova Vladimir Voronin
27 iulie	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a participat la Summit-ul Informal cu genericul „Stabilitatea în Europa de Sud-est în Secolul XXI”, de la Salzburg, Austria
29 iulie	Vizita la Madrid a Viceministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene Valeriu Ostalep
30 iulie	Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit pe Gyorgy Varga, Ambasadorul Republicii Ungaria în Moldova
30 iulie	Întrevederea Prim-ministrului Zinaida Greceanîi cu reprezentanții Departamentului de Stat ai SUA responsabili de monitorizarea eforturilor de combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova
31 iulie	Prezentarea nr. 11 al raportului "Euromonitor", realizat de Asociația ADEPT în comun cu Centrul "Expert-grup"
6 august	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere de lucru cu Christopher Williams, Director de țară al Corporației Provocările Mileniului a SUA
6 august	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere de lucru cu Ambasadorul Republicii Cehe în RM, dl Petr Kypr

Integrare Europeană

- **Parlamentul European Pledează în Favoarea Stabilirii unor Relații Contractuale și Multilaterale cu Vecinii Estici ai UE. Europa.md. 24.07.2008.**

La 10 iulie 2008, Parlamentul European (PE) a pus în discuție și a aprobat o rezoluție cu privire la extindere, care reflecta, de asemenea, și aspirațiile de integrare ale țărilor ce se afla sub acțiunea Politicii Europene de Vecinătate (PEV). Parlamentul European aminteste că în conformitate cu Tratatul de la Roma, “orice stat european își poate depune candidatura pentru a deveni membru al Comunității”. Astfel, “participarea la PEV nu reprezintă un substitut pentru calitatea de membru și nici nu este o fază care conduce neapărat la obținerea statutului de membru”. Totuși, în tratat se menționează că există o discrepanță juridică între PEV și politica de extindere a uniunii. De aceea, europarlamentarii susțin că UE trebuie “să stabilească o zonă bazată pe politici comune” ce ar viza democrația, drepturile omului, supremația legii, circulația fără viza și educația, și care ar avea drept scop să ajute țările în cauză să îndeplinească standardele UE. Parlamentul European pledează în favoarea stabilirii unor relații concrete, contractuale și multilaterale cu vecinii estici ai UE. Drept prim pas, aceste relații ar trebui să se manifeste prin crearea unei Zone de

Liber Schimb, urmata de relații mai apropiate în cadrul Zonei Economice Europene Plus (EEA+) a unei Comunități Europene sau a unui cadru concret de cooperare regională.

<http://www.europa.md/rom/infto/3928>

- **Prim-ministrul Zinaida Greceanîi: Pentru Moldova Cooperarea Regională Este un Cadru Important Suplimentar în Aproximarea de Valorile Europene. 27.07.2008.**

La 27 iulie, dna Greceanîi a participat la Summit-ul Informal cu genericul „Stabilitatea în Europa de Sud-est în Secolul XXI”, de la Salzburg, Austria. Summit-ul a întrunit șefii Guvernelor din 8 țări din regiunea Europei de Sud-est, fiind puse în discuție importante subiecte cu privire la cooperarea regională și dezvoltarea relațiilor de colaborare sub aspect politic și social-economic. Premierul a avut întrevederi bilaterale cu majoritatea șefilor de Guvern prezenți la eveniment, printre care gazda summit-ului – Cancelarul Federal al Austriei Alfred Gusenbauer. Dna Greceanîi a exprimat mulțumiri pentru poziția fermă a Austriei vis-a-vis de aspirațiile europene ale țării noastre, precum și pentru sprijinul Austriei acordat RM în vederea deschiderii Centrului European Comun pentru Eliberarea Vizelor la Chișinău. De asemenea,

Premierul a avut întrevederi cu Prim-ministrul Republicii Albaneze, Sali Berisha și Prim-ministrul Republicii Muntenegru, Milo Djukanovic. În cadrul discuțiilor Dna Greceanî a menționat, că integrarea în Uniunea Europeană continuă să fie obiectivul de bază pentru reformele democratice și dezvoltarea țărilor din regiune, iar pentru Republica Moldova cooperarea regională este un cadru important suplimentar în apropierea de valorile, standardele și principiile Europene.

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=17067&y=2008&m=07&p=2>

- **Igor Boțan: Guvernarea și Partidele din Opoziție nu ar Trebui să Aibă Divergențe în Privința Semnării Noului Document cu UE. Infotag. 31.07.2008.**

La 31 iulie, într-o conferință de presă la Agenția INFOTAG, în care a fost prezentat nr. 11 al raportului "Euromonitor", realizat de Asociația ADEPT în comun cu Centrul "Expert-grup", Analistul politic Igor Boțan, Director executiv al Asociației pentru Democrație Participativă (ADEPT), a declarat ca Guvernarea și partidele de opoziție nu ar trebui să aibă divergențe în ceea ce privește semnarea noului document cu Uniunea Europeană. "Semnarea acestui document ar trebui făcută cât mai curînd posibil și nu ar trebui să apară speculații din partea unor formațiuni politice. Cu siguranță, ar fi bine dacă documentul se va semna pînă la finele anului curent, deși nu cred că acest lucru se va întîmpla. În perioada martie-iunie, 2008, cînd a fost realizat raportul, s-au constatat mai multe progrese înregistrate de R.Moldova pe calea integrării europene, dar avem, din păcate, și regrese sau stagnare. Cel mai trist și straniu este că de multe ori aceste deficiențe pot fi evitate doar cu voință politică și interes, aici nefiind necesare investiții sau alocări de bani", a precizat analistul.

- **Dialogul Politic Moldo-Spaniol. MAEIE. 30.07.2008.**

La 29 iulie 2008, Viceministrul afacerilor externe și integrării europene, Valeriu Ostalep, a efectuat o vizită de lucru la Madrid, unde a avut întrevederi cu omologul său spaniol, Angel Lossada Torres-Quevedo, Secretarul general pentru Uniunea Europeană, Miguel Angel Navarro, și Directorul general pentru afaceri consulare, Miguel Angel de Frutos. În cadrul discuțiilor, delegația spaniolă a reiterat sprijinul său pentru eforturile Republicii Moldova de

intensificare a raporturilor cu UE, iar la capitolul extinderii cadrului juridic bilateral s-a convenit asupra reactualizării proiectelor Acordurilor prioritare aflate în negociere și pregătirea acestora pentru semnare de către părți.
<http://www.mfa.md/noutati/3144/>

- **Dialog Politic Moldo-Maghiar. Președinția RM. 30.07.2008.**

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit, la 30 iulie, pe Gyorgy Varga, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Ungaria în Republica Moldova. În cursul întrevederii au fost discutate diverse chestiuni din agenda relațiilor moldo-maghiare, în particular au fost trecute în revistă evenimentele planificate a fi desfășurate pînă la sfîrșitul anului curent. Astfel, a fost subliniată însemnătatea vizitelor oficiale ale șefului statului maghiar și președintelui Adunării Naționale a Ungariei în țara noastră, ceea ce va contribui la intensificarea dialogului politic la cel mai înalt nivel. S-a menționat faptul că în cadrul vizitei oficiale a Președintelui Republicii Ungaria la Chișinău se preconizează semnarea unor importante acorduri bilaterale. Spicherul maghiar va participa la Chișinău la lansarea Proiectului de twinning, finanțat de Comisia Europeană în vederea oferirii asistenței Parlamentului Republicii Moldova în domeniul armonizării legislației naționale la standardele europene. Proiectul în cauză este prevăzut pentru o durată de 2 ani și urmează a fi implementat de Adunarea Națională a Ungariei în colaborare cu Senatul și Adunarea Națională a Republicii Franceze.

www.prm.md/press.php?p=1&s=6338&lang=rom

- **György Varga, Ambasadorul Ungariei la Chișinău: „Declarația Comună a Avut Drept Scop să Încurajeze Progresele”. Jurnalul de Chișinău. 05.08.2008.**

Încă cel puțin trei state ar putea adera pînă la sfîrșitul acestui an la Centrul Comun de Vize (CCV) din Chișinău. Despre acest lucru a comunicat György Varga, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Ungare la Chișinău, în cadrul unei întîlniri cu membrii rețelei „Reporter European”. Diplomatul le-a vorbit ziaristilor despre calitatea relațiilor moldo-ungare, dar și despre experiența Ungariei în adoptarea Convenției privind micul trafic de frontieră. Ambasadorul a evitat însă să comenteze afirmațiile făcute de președintele Voronin referitor la Declarația comună semnată de misiunile

diplomatice și reprezentanțele instituțiilor europene acreditate la Chișinău. „Nu vreau să comentez problemele de politică internă ale statului dvs. Și nici modul în care autoritățile dvs au comentat Declarația comună a ambasadorilor. În ce mă privește, nu am auzit aceste comentarii, iar acum, când se apropie campania electorală, cred că trebuie să fim foarte atenți la toate informațiile pe care le difuzează presa. În calitate de Ambasador al altui stat, cred că nu am dreptul să comentez declarațiile președintelui moldovean”, a spus Ambasadorul. Totuși, el a specificat că atunci când împreună cu colegii săi de la alte misiuni diplomatice au adoptat această declarație, au urmărit scopul de a continua dinamica pe care R. Moldova a reușit deja să o obțină, potrivit Raportului de progres al R. Moldova, făcut public în aprilie. „Prin acest raport au fost recunoscute progresele obținute de statul dvs pe calea aderării la UE, dar și direcțiile pe care ar trebui să depuneți mai mult efort pentru a obține rezultate mai bune. De aceea, când am adoptat-o, credeam că această declarație va contribui la dinamizarea acțiunilor întreprinse de Guvern, Parlament și toate forțele politice și societate pentru continuarea progreselor în acele domenii de care UE este mulțumită. Evident, am vrea ca această Declarație a noastră să nu fie folosită în scopuri electorale de niciun partid. Nu acesta a fost scopul urmărit de noi”, a declarat Ambasadorul Ungariei.

<http://www.jurnal.md/article/8067/>

- **Marea Britanie Oferă Moldovei 2,9 mln lire Sterline în Cadrul Unui Program de Dezvoltare Regional. Info-Prim Neo. 04.08.2008.**

Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, prin intermediul Departamentului pentru Dezvoltare Internațională (DFID) va oferi Moldovei finanțare în sumă de 2,9 mln lire sterline în calitate de cooperare tehnică pentru susținerea dezvoltării regionale. Proiectul de cooperare tehnică derulează în perioada iunie 2008 – decembrie 2010 și este gestionat de către DFID și compania Oxford Policy Management.

- **Cehia ar putea acorda consultanță Republicii Moldova în problema lichidării consecințelor inundațiilor din ultima perioadă. Guvernul RM. 06.08.2008**

Despre acest lucru au discutat, la 6 august, Prim-ministrul Zinida Greceanii la întrevederea cu Ambasadorul Republicii Cehie în Republica Moldova, dl Petr Kypr. Diplomatul ceh a menționat că țara sa a trăit o experiență similară în anul 2002, când circa o treime din teritoriul Cehiei a fost acoperit de apă, și dispune, astfel, de cunoștințe specifice în lichidarea consecințelor acestor tipuri de calamități. Ambasadorul a mai spus că lotul de ajutoare transmis deja Moldovei este primul acordat de Cehia, iar alte suporturi, în special pentru refacerea infrastructurii zonelor afectate, vor fi acordate Moldovei, după ce va fi finalizată evaluarea pagubelor și vor fi elaborate programe speciale în acest sens.

Diplomatul a mai spus că acest subiect va fi discutat și în cadrul vizitei oficiale a Premierului moldovean în Cehia, preconizat pentru începutul lunii septembrie curent.

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=17295&y=2008&m=08&p=1>

Romania – Republica Moldova

- **Tratatul Politic de Bază și Acordul Privind Frontiera Moldo-Română vor fi Semnate „În Limbile Oficiale ale Fiecărui Stat”. Info-Prim Neo. 23.07.2008.**

Negocierile pentru semnarea Tratatului politic de bază și Acordului privind frontiera moldo-română sunt aproape terminate, a declarat miercuri, 23 iulie, în cadrul unei conferințe de presă președintele R. Moldova, Vladimir Voronin. Potrivit șefului statului, au fost depășite toate problemele, inclusiv cele ce țin de limba în care vor fi elaborate documentele, fiind aleasă formula „în limbile oficiale ale fiecărui stat”. Moldova este gata să semneze cele două documente, indiferent de ordinea în care o va dori Bucureștiul. Rămâne a fi luată doar decizia politică a conducerii României, a spus Vladimir Voronin. Convenția privind micul trafic la frontieră va fi semnată numai după semnarea și ratificarea Acordului privind frontiera, a reiterat președintele de la Chișinău. Vladimir Voronin a subliniat că vizita ministrului român de externe, Lazăr Comănescu, a fost „una dintre cele mai rezultative și constructive vizite ale unui demnitar român la Chișinău” din timpul mandatului său de președinte al R. Moldova. „Discuțiile au demonstrat că România și R. Moldova sunt capabile să hotărască problemele existente”, a menționat șeful statului. Potrivit lui, decizia de a deschide noi consulate românești la Cahul și Bălți a fost luată în „bază de reciprocitate”, fiind decisă și inaugurarea unor

consulate ale R. Moldova la Iași și Constanța. Totuși, președintele susține că este vorba nu doar de o decizie politică, dar și de o necesitate. La Iași sunt foarte mulți cetățeni moldoveni, iar pe întreg litoralul românesc al Mării Negre – turiști, a spus președintele.

SUA – Republica Moldova

Noul Ambasador al SUA în R.Moldova, Asif Chaudry, Va Intra în Exercițiul Funcțiunii în Luna August. Infotag. 23.07.2008.

Noul Ambasador al SUA în R.Moldova, Asif Chaudry, de origine pakistaneză, va intra în exercițiul funcțiunii în luna august. Într-un interviu acordat publicației "Pakistan Post" (New York), diplomatul a spus că va deveni primul pakistanez numit ambasador al SUA într-un alt stat după sistemul de merite (sistemul american de angajare și promovare în serviciu a funcționarilor publici). Ambasadorul s-a declarat mîndru de faptul că va fi primul american de origine pakistaneză care va depune jurămîntul pe Coran. Asif Chaudry va prelua mandatul de ambasador de la Michael Kirby, care și-a încheiat misiunea diplomatică la Chișinău în luna iunie. Chaudry este născut la Washington, este diplomat profesionist la Serviciul Diplomatic Suprem al SUA, în rangul de ministru-consilier. Pînă la desemnarea în R.Moldova a fost administrator adjunct al Biroului Analize Globale al Departamentului Agriculturii al SUA, iar mai înainte - ministru-consilier pentru agricultură pe lângă Ambasada SUA în Egipt. În anii 1996-1999, Chaudry a lucrat mai întît ca atașat pentru agricultură, apoi ca ministru-consilier pentru agricultură la Ambasada SUA la Moscova; în anii 1999-2002 a fost vicedirector al Direcției Principale Desfacere a Serviciului Agricol Străin și consilier pe programe de asistență la Departamentul Agriculturii al SUA pentru fosta URSS și țările din Europa de Est. Noul ambasador cunoaște limbile engleză, rusă, urdu, pandjabi, arabă și poloneză. Este căsătorit, are doi feciori și o fiică.

- **Departamentul de Stat al SUA Apreciază Efortul Guvernului în cele 60 de zile de la Lansarea Raportului Negativ cu Privire la Traficul de Ființe Umane. Info-Prim Neo. 30.07.2008.**

Coordonatorii pentru R. Moldova ai Departamentului de Stat al SUA apreciază efortul depus de Guvernul Moldovei în cele 60 de zile de

la lansarea raportului pentru eliminarea lacunelor în lupta cu traficul de ființe umane. Reprezentanții Departamentului de Stat au făcut declarații în acest sens în cadrul unei întrevederi cu prim-ministrul Zinaida Greceanîi. Ca reacție la raportul Departamentului de Stat al SUA, Guvernul a aprobat un nou plan de acțiuni pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în anul 2008. Executivul a decis asupra creării Centrului de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane. Au fost reluate investigațiile în privința unor oficiali, foști angajați ai Ministerului Afacerilor Interne (MAI) în vederea verificării implicării lor în cazurile de trafic de ființe umane, a menționat vicepremierul Victor Stepaniuc marți, 29 iulie, în cadrul ședinței Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane.

- **Corporația Provocările Mileniului va Prezenta un Raport Despre Moldova la Congresul Departamentului de Stat al SUA. Infotag. 06.08.2008.**

Conducerea Corporației Provocările Mileniului (CPM) din SUA va realiza un raport în baza vizitei efectuate în Moldova în perioada 21 iulie - 6 august care va fi prezentat Congresului și Departamentului de Stat din SUA. La 6 august, Christopher Williams, Director de țară al CPM din SUA a avut o întrevedere cu Prim-ministrul Zinaida Greceanîi. Christopher Williams a informat că experții au examinat proiectele privind reabilitarea drumurilor și tranziția la o agricultură performantă. "Sperăm că partea transnistreană va acorda garanțiile de rigoare în ceea ce privește asigurarea accesului liber la cele două tronsoane de drum pentru subiecții implicați în lucrările de reabilitare", a precizat Williams. Reprezentantul Corporației [...] a confirmat că Moldova este prima pe lista țărilor cu care CPM urmează să semneze un program de asistență deplină compact. Moldova a prezentat spre finanțare în cadrul programului compact mai multe proiecte în sumă totală de \$518 milioane dolari SUA. Proiectul privind reabilitarea drumurilor prevede reparația a 545 km de drum național.

Conflictul Transnistrean

- **Vladimir Voronin nu Vede Alternativă Pentru Rezolvarea Problemei Transnistrene în Formatul "5+2". Infotag. 22.07.2008.**

Soluția definitivă a problemei transnistrene trebuie identificată doar pe cale pașnică, în cadrul formatului de negocieri "5+2". O cale alternativă nu există, a declarat, la 22 iulie, Președintele Vladimir Voronin, la o întrevedere cu mediatorii și observatorii în procesul de negocieri. Șeful statului a anunțat despre intenția conducerii țării de a organiza, în toamna anului curent, o conferință internațională la tema dezvoltării post-conflict a Republicii Moldova, care se va înscrie în contextul acțiunilor menite să stabilească parametrii viitoarei reintegrări a țării. Voronin a spus că în bugetul național pentru anul viitor vor fi prevăzute resurse financiare pentru instituirea unui fond al reintegrării, care se presupune să fie completat și cu susținerea donatorilor internaționali. "La prima etapă, mijloacele financiare din cadrul fondului nominalizat vor fi utilizate pentru realizarea măsurilor de consolidare a încrederii dintre Chișinău și Tiraspol", a precizat Președintele. Vladimir Voronin a apreciat că acum există premise reale pentru reglementarea definitivă, pînă la sfîrșitul anului curent, a conflictului transnistrean, iar propunerile privind soluționarea transnistreană, avansate de către partea moldovenească, presupun reglementarea în complex a conflictului - sub aspectele politic, economic, social, umanitar, prin aprobarea documentelor respective în formatul de negocieri "5+2" și desfășurarea alegerilor parlamentare 2009 pe întreg teritoriul țării.

- **Vladimir Voronin Renunță la Recunoașterea Internațională a Neutralității R. Moldova. Info-Prim Neo. 23.07.2008.**

Președintele R. Moldova, Vladimir Voronin, nu mai ține la recunoașterea internațională a neutralității R. Moldova. Șeful statului a declarat miercuri, 23 iulie, în cadrul unei conferințe de presă că, în urma consultărilor cu experți occidentali și din CSI, a ajuns la concluzia că „declararea neutralității este problema internă a fiecărui stat și nu ține de instituțiile internaționale”. „Nu vom mai discuta problema recunoașterii internaționale a neutralității. În primul rând, pentru că nu are sens. În al doilea rând, pentru că totul depinde de noi: cum țara noastră va dori să fie – neutră sau nu”, a spus președintele. Potrivit lui Vladimir Voronin, Moldova nu se va opune în cazul în care vreun stat va dori să recunoască și să susțină

neutralitatea RM. „Așa vom proceda cu partenerii noștri în relațiile bilaterale”, a precizat șeful statului.

Anterior, președintele declara că recunoașterea internațională a statutului de neutralitate permanentă a RM ar urma să fie materializată prin semnarea unei declarații la acest subiect de către Rusia, Ucraina, OSCE, SUA, UE și R. Moldova. Declarația respectivă urma să fie inclusă în pachetul unic de documente care vor fi puse în discuție în cadrul negocierilor în format „5+2”, când acestea vor fi reluate. Pachetul include proiectul Legii privind statutul Transnistriei, Legea cu privire la principiile de bază ale statutului raioanelor din stînga Nistrului, adoptată de Parlament în 2005 și un grafic de realizare a reglementării. În cadrul conferinței de presă, Vladimir Voronin a menționat că, în principiu, toate părțile implicate în negocieri au o atitudine pozitivă față de pachetul de documente pregătit, însă pînă acum există o confirmare în scris doar din partea Statelor Unite.

- **Negocierile Pentru Rezolvarea Problemei Transnistrene în Formatul "5+2" ar Putea fi Reluate în Toamna. Infotag. 24.07.2008.**

Conducătorii grupurilor de experți ai Chișinăului și Tiraspolului susțin că negocierile pentru rezolvarea problemei transnistrene ar putea fi reluate toamna, au declarat, miercuri, presei, ministrul Reintegrării, Vasile Șova, și așa-zisul ministru interimar de Externe al autoprocimatei Republicii Moldovenești Nistrene (RMN). "Inițial, s-a decis reluarea activității grupurilor de lucru pentru întărirea încrederii între părți. În timpul apropiat, ele își vor relua activitatea și pot înregistra anumite rezultate. Aceasta se va înscrie în seria de pași care se întreprind acum pentru relansarea negocierilor în formula "5+2", a spus Șova. Întrebat de jurnaliști cînd ar putea fi reluate negocierile ample, ministrul a răspuns că acum a început perioada concediilor de vară și despre reînceperea negocierilor se va putea vorbi real toamna.

Șeful delegației tiraspolene, Vladimir Iastrebeac, a declarat că Transnistria susține reluarea negocierilor, dar "nu formale, ci care să abordeze chestiuni concrete".

**1. Conferinta de Presa a Presedintelui Vladimir Voronin. 23.07.2008. Transcriere APE.
Pasaje referitoare la politica externa:**

Vladimir Voronin: [...] Unele partide au lansat apeluri catre Bruxelles de a intrerupe dialogul cu Moldova in problema elaborarii mandatului privind noul acord cu tara noastra. Pe de alta parte, au aparut doritori de a miza pe „cartea” transnistreana si pe cea gagauza in contextul alegerilor. Consider inadmisibil, nepatriotic si amoral sa se actioneze in acest mod. In ultima instanta, acest lucru pur si simplu chiar si nu este pragmatic.

Cit priveste situatia din Gagauzia. Sint sigur ca, dupa vreo doua luni, unora dintre cei care cel mai multi striga despre implicarea centrului, le va fi foarte rusine. Daca au sovesti. Si pentru clevetirile referitoare la autonomia lor, si pentru discreditarea institutiilor ei democratice, si pentru toate acele insinuari despre “teroarea” pe care ar fi declansat-o centrul si cu care, de mai bine de o luna, incearca sa intimideze poporul gagauz. Astazi, repet inca o data ca, oricit de radicale ar fi actiunile actualelor autoritati gagauze, conducerea tarii isi va pastra calmul si va da dovada de intelepciune. Sarcina noastra in conditiile create nu este victoria reprezentantilor Partidului Comunistilor din Republica Moldova, ci victoria legii, victoria autonomiei insasi asupra samavolniciei si anarhiei provocate de citeva persoane. Daca cineva indrazneste sa creada ca poporul gagauz nu are nevoie de legi, el va raspunde pentru aceasta chiar in fata poporului Gagauziei.

Cit priveste reglementarea transnistreana. Aici este important sa se stie si sa se inteleaga urmatoarele: in opinia tuturor participantilor, fara exceptie, la procesul de negocieri, o conjunctura mai buna decit cea care s-a creat acum pentru reglementarea problemei in Moldova n-a existat niciodata. Si noi pledam pentru aceea ca anume acum, cit mai curind posibil, sa-si inceapa lucrarile un format de negocieri eficient pentru reglementarea definitiva a problemei transnistrene. Noi pledam pentru aceea ca alegerile din 2009 sa se desfasoare pe intreg teritoriul tarii. Noi, insa, sintem categoric impotriva folosirii temeii transnistrene in contextul alegerilor, asa cum s-a intamplat in 2005, cand unele persoane se deplasau in Transnistria cu agitatie lor insotite de automobilele ministerului securitatii de acolo.

Ieri am avut intrevederi cu reprezentantii tuturor tarilor si institutiilor formatului 5+2, de fapt 5+1, si fiecare din ei a cazut de acord in legatura cu aprecierile situatiei care s-a creat astazi pe dimensiunea reglementarii problemei transnistrene. Va multumesc pentru atentie si astept intrebari.

Moldova Suverana. Domnule Presedinte. Nu ati pomenit nimic la subiectul relatiilor externe despre Romania. Recent la Chisinau a fost in vizita Ministrul roman de externe si parca a u venit anumite semnale de apropiere a pozitiiilor, inclusiv in ceea ce tine de cele doua documente – Tratatul de Baza si de frontiera, dar si referitoare la deschiderea consulatelor. Exista o evolutie in acest sens?

In opinia mea, de cand eu detin postul de presedinte, aceasta a fost una din cele mai rezultative si mai constructive vizite a unui demnitar roman in R.Moldova. Discutiile pe care noi le-am avut impreuna cu domnul Ministru Comanescu si cu Ministrul nostru dl Stratan au demonstrat ca noi suntem capabili, Romania si Moldova, sa hotaram problemele existente intre tarile noastre. S-a demonstrat, in primul rand de partea romana, o intelegere foarte pozitiva la necesitatea hotararii problemelor existente. Eu ma refer la problemele celor doua documente. Aici tot s-au gasit solutii, s-au gasit momente pozitive care eu cred daca vor fi acceptate de conducerea de varf a Romaniei, atunci noi o sa progresam si cu Acordul de Frontiera si cu Acordul privind relatiile interstatuale. Referitor la consulate, noi ne-am inteles ca daca se accepta, daca se doreste deschiderea acestor doua consulate in Moldova, atunci acest lucru trebuie facut in baze de reciprocitate si noi deschidem consulatele noastre si la Iasi, si la Constanta, in schimbul acelor doua consulate la Balti si la Cahul. Eu am ramas foarte optimist dupa aceasta intrevedere cu dl Ministru Comanescu si subliniez inca o data ca am fost impresionat si foarte satisfacut de rezultatele discutiilor noastre.

Ziarul Puls. Domnule Presedinte. In ultimul timp, ritmul integrarii europene s-a intensificat considerabil. De de ce ati decis personal sa conduceti activitatea acestei Comisiei. Nu va temeti ca

exista riscul ca Dvs. in calitate de presedinte al acestei comisiei vor purta in primul rand raspunderea pentru activitatea si rezultatele ei?

(in rusa). Intrebarea nu tine de risc. In primul rand, am analizat experienta acestor trei ani de realizarea a planului comun de Actiuni cu Uniunea Europeana. Am vazut punctele slabe in aceasta activitate. Am luat aceasta decizie pentru a face activitatea mai eficienta si a depasi punctele slabe, si pentru a consolida vectorul integrarii europene si a-l face mai concret. Cand am inceput acum trei ani, noi nu am avut legi adoptate in conformitate cu standardele europene. Astazi avem circa 120 de astfel de legi, adoptate in conformitate cu prevederile Planului de Actiuni si care corespund normelor europene. Astazi trebuie sa combinam activitatea vizind dezvoltarea de mai departe a bazei legislative, precum si problemele organizatorice legate de activitatea unor structuri executive, dar si in paralel, vizind implementarea legilor deja adoptate. Aici eu am inteles ca trebuie sa ma implic la direct in activitatea Comisiei Nationale, pentru a asigura promovarea acestei sarcini triple.

Ria-Novosti. Cum apreciati intrederea de ieri cu reprezentantii mediatorilor in procesul de reglementare transnistreana?

(in rusa). Am fost deprimat de informatia pe care astazi am primit-o de la Ministrul Reintegrarii Sova. Toti acesti demnitari si diplomati straini, inclusiv Adjunctul Asistentului Secretarului de Stat al SUA, dar si altii, reprezentantul presedintiei finlandeze a OSCE si altii, trebuiau dupa intrederea cu mine sa mearga la Tiraspol. Dar Smirnov nu a fost acolo. El acum se odihneste in Crimeia. Ei nu au acolo nici Ministru de Externe, sau asa-zis Ministru. Ei acolo practic nu mai fac nimic. Ori asta era un scenariu pe care cineva l-a desenat intentionat pentru a zadarnici intrederea de la Tiraspol. Aceasta intredere de ieri trebuia sa pregateasca si sa anticipeze demararea negocierilor in formatul 5+2. Din cate imi aduc aminte, dupa aceasta intalnire ei merg la Odesa si acolo trebuie sa cada de acord cand exact incep negocierile. De fapt, si eu am discutat cu ei in aceasta cheie. Le-am spus "domnilor, haideti sa incetam sa mergem in cercuri in jurul acestei probleme. Haideti, sa ne asezam la masa de discutii si intrun regim de sesiune, fara de a ne plimba din oras in oras, dar sa ne asezam intrun singur oras si intrun regim de sesiune sa analizam acest pachet de propuneri".

Cat priveste acest pachet de propuneri, ieri am auzit de la domnul Kalman Mizsei ca Uniunea Europeana il sustine. Desi inca nu am vazut textul prin care aceasta sustinere este confirmata. Noi avem un text cu privire la Pachet doar din partea Statelor Unite ale Americii. Domnul Nesterushkin nu a spus nimic concret ieri, nici in privinta pachetului, nici in ceea ce priveste demararea negocierilor. Mai concret a fost reprezentantul Ucrainei la negocieri. De aceea, noi punem intrebarea transant, ceea ce am si reiterat ieri in cadrul intrederii: trebuie sa solutionam aceasta problema pana la sfarsitul anului. In principiu toata lumea vorbeste pozitiv despre Pachetul de propuneri. Stiti despre ce vorbesc? Despre pachetul de legi care a fost votat de Parlamentul nostru in iulie 2005, votat unanim, despre principiile de baza a statutului Transnistriei. In baza acestor principii a fost elaborat proiectul de lege privind statutul regiunii, a fost elaborat un mecanism de garantii a acestui statut, a fost elaborat un grafic de realizarea consecutiva a tuturor prevederilor legii privind reunificarea. Ieri am anuntat ca in bugetul pentru anul viitor planificam sa instituiem un fond special de reintegrare. Noi intelgem ca nu vom fi capabili sa sutinem de unii singuri financiar acest proces al reintegrarii, de aceea deschidem acest fond dupa care vom face apel la prietenii nostri si la donatori, pentru ca din acest fond sa putem cel putin sa finantam realizarea programului unor masuri de incredere. Iata ce va pot spune la aest subiect.

La Chisinau sunteti acuzati ca nu depuneti de urgenta cererea de aderare la Uniunea Europeana. De ce?

(in rusa). Aderarea la Uniunea Europeana nu este o nunta. Desi si nunta este o chestiune importanta, caci iti alegi partenerul pentru toata viata. Dar aderarea la UE reprezinta o procedura foarte serioasa pana la "nunta". Aici nu ai voie sa adopti decizii pripite. Nu poti adera la UE in baza unor declaratii sau cereri. Aceasta ar fi agramat si primitiv. E nevoie sa parcurgi anumite etape, sa realizezi standardele in baza carora functioneaza Uniunea Europeana. Noi trebuie sa tindem sa ajungem la aceste standarde si sa le implementam. Si sa o facem cu ajutorul Acordului de Asociere, daca vom reusi sa trecem de aceasta etapa de pregatiri pentru semnarea acestui Acord de Asociere. Aceasta va reprezenta principala noastra dovada a seriozitatii intentiilor noastre.

Interfax. Domnule Presedinte. In pofida optimismului pe care il are Chisinaul cu integrarea europeana, "nasii", "nunii" care trebuie sa fie la aceata nunta, ambasadorii UE la Chisinau au publicat saptamana trecuta o declaratie in care nu intru totul impartasesc acest optimism si si-au exprimat unele rezerve si observatii privind "nunta" ce ar putea avea loc in opinia autoritatilor de la Chisinau in viitorul apropiat. Care ar fi reactia Dvs. Vizavi de aceste observatii a Ambasadorilor. In contextul solutionarii problemei transnistrene, ati avut Dvs. O initiativa privind recunoasterea internationala a neutralitatii Republicii Moldova. Nu prea au fost reactii la aceasta initiativa si vroiam sa va intreb daca va continua Chisinaul sa insiste la recunoasterea principiului constitutional al neutralitatii sau ati renuntat deja la aceasta initiativa.

Noi, pana astazi, nu suntem detinatorii textului acestei declaratii a ambasadorilor. Nimeni din noi nu o are. Nici Presedintia, nici Parlamentul, nici Guvernul, nici Ministerul de Externe. Noi cautam aceasta declaratie, deja am zapacit consilierii in cautarea acestei declaratii. Poate ii asteptam pe francezi, cand vor veni ei cu aceasta declaratie. Eu nu pot comenta ceea ce nu am vazut, nu am citit si nu am tinut in mana. Dar aici Dumneavoastra vedeti care este problema. Toate aceste chestii sunt inspirate si umflete si se refera la doua pozitii – la pragul electoral, interzicera blocurilor si la cetatenia dubla. Problema consta in aceea ca cateodata prea mult se suprapaapreciaza rolul cuiva in luarea unor decizii in tara noastra. Eu, de exemplu, nu pot sa ma duc in Parlament si sa ridic mana pentru fiecare deputat ca el sa sustina o chestie sau alta. Daca avem argumente sa convingem fractiunea sau si alti deputati, dar daca nu avem argumente, atunci Parlamentul trebuie sa voteze. [...] Nu schimba nimic procentul acesta. Uitati-va in Spania, pana nu s-a hotarat problema cu bascii, spaniolii nu vor da inapoi de la 7%, in Turcia, pana nu se va hotari problema cu Kurdistanul, turcii nu vor da inapoi de la 10%. Si noi ne pregatim de probleme serioase, eu nu vreau sa le enuram acum pe toate ca sa nu ingrijoram pe nimeni. Dar ne pregatim de probleme serioase – reunificare, integrare. Dar cel mai important este ca noi avem doar unu sau doua partide politice in sensul adevarat, iar restul sunt SRL-uri. Eu nu pot sa sustin acete SRL-uri.

Cu recunoasterea principiului neutralitatii. Acolo sunt doua principii. In ruseste se cheama "priznanie" (recunoastere) si "garantii" (garantii). Problema declararii neutralitatii este problema interna a fiecarui stat. Aceasta nu tine de institutiile internationale. De aceea, noi problema recunoasterii sau garantarii neutralitatii mai departe nu o sa o discutam, pentru ca nu are sens, in primul rand. In al doilea rand, totul depinde de noi – cum tara noastra o sa doreasca sa fie: tara neutra sau sa iasa din aceasta neutralitate. Noi am discutat aceasta problema cu mai multi parteneri de-ai nostri din Occident, dar si din CSI, si am ajuns la concluzia ca aceste lucruri noi trebuie sa le hotaram desinestatator in tara noastra. Dar care vor dori sa ne recunoasca neutralitatea – poftim, care vor dori sa ne sustina neutralitatea, de asemenea, poftim, nu se interzice si noi cu partenerii nostri de relatii bilaterale asa si o sa procedam la acest capitol.

Lorena Bogza, ProTV. Referitor la cele doua consulatate in Romania, ele vor fi deschise doar penru a respecta principiul de paritate sau chiar este nevoie de cele doua consulatate la Iasi si la Constanta? In acelasi context, ce solutii s-au gasit pentru rezolvarea celor doua acorduri cu Romania – in privinta tratatului de baza si celui de frontiera si daca doar dupa rezolvarea acestor probleme veti semna conventia cu privire la micul trafic la frontiera?

Cu consulatatele exista necesitate. In Iasi avem mare necesitate de consulat pentru ca acolo sunt foarte multi moldoveni si in Constanta, dar si pe tot litoralul Marii Negre, si avem probleme de dezvoltare a turismului etc. Deci avem necesitate. Si micul trafic poate fi semnat numai in conditiile cand intre doua tari exista Acodul de Frontiera. Acord votat Parlament. Numai in asa caz. Pentru ca noi nu cunoastem, stimati colegi, de la care metru se incepe atunci frontiera, daca noi nu avem acest acord. In Acord trebuie sa fie indicat pe unde trece frontiera si de unde trebuie masurati aceste 50 km, si din care parte.

Cu privire la acorduri, aproape ca s-au terminat tratativele si s-au scos toate problemele existente. Acum ramane sa se ia decizia politica in primul rand in Romania. Pentru ca noi suntem gata pentru semnarea acestor acorduri. Si noi am depasit toate problemele, inclusiv in ceea ce priveste limba, in care limba se semneaza Acordul, totul am depasit. Acum noi asteptam ca partea romana sa declare ca ei sunt gata sa semneze. Mai mult, noi am scos problema ca primul sa fie semnat Acordul de Parteneriat sau Acodul

Strategic. Dimpotriva, daca partea romana doreste ca sa fie semnat intai Acordul de Frontiera, semnam intai Acordul de Frontiera. Nu conteaza.

Constantin Staras. Compania "MIR".

(*in limba rusa*). Niciodata, in cei 7 ani de cand sunt Presedinte, chestiunea statutului Gagauziei, sub nici un unghi nu a fost ridicata de catre locuitorii Gagauziei. Din propria mea initiativa, atunci cand aveam in Parlament majoritatea constitutionala noi am adoptat 4 articole in Constitutie care apara autonomia Gagauziei. Pentru orice eventualitate. Stiti ca statutul Gagauziei a fost adoptat de o simpla majoritate a Parlamentului. Dar nu se poate exclude ca in viitor aceasta majoritate ar putea fi alta din punct de vedere a componentei fortelor politice. Si poate sa apara o tentatie. Si anume pentru ca asemenea tentatii sa nu apara, eu, ca Presedinte, am lansat o initiativa acum 6 ani in urma si am adaugat 4 articole in Constitutie. Recent, cineva din participantii negocierilor cu privire la solutionarea conflictului transnistrean au fost placut frapati de faptul ca noi nu doar am prevazut aceste pozitii in legea privind statutul Transnistriei, dar deja avem experienta de cinici ani cu Gagauzia. Noi am scris acolo ca in cazul in care Republica Moldova isi pierde independenta politica, Gagauzia are dreptul la autodeterminare (dar nu-mi aduc aminte exact termenul juridic din Constitutie). Nimic nou referitor la statutul Gagauziei nimeni niciodata nu a propus sau nu a cerut. Astazi, pentru a distrage atentia, ei au nevoie de un partener de sparing, ei nu pot sa boxeze de unii singuri, ci au nevoie de un partener, au nevoie de cineva care sa intre intr-o confruntare cu ei. Dar Chisinaul in mod categoric nu doreste sa intre intr-o asemenea confruntare. Ei singuri au ales liderii sai, ii lasam singuri sa se descurce. Si este cazul ca electoratul Gagauz sa se clarifice atunci cand vine la vot. [...] Eu nu sunt indiferent cine va fi Presedintele Adunarii Populare in Gagauzia, dar nu-mi este interesant sa impun oamenii mei, pe cutare sau cutare. [...] Statutul actual constitutional al Gagauziei este mai mult decat suficient pentru realizarea tuturor doleantelor si necesitatilor legate de organizarea unei vietii normale in autonomia Gagauza. Nu este nevoie de ridicarea statutului.

Radio France International. Domnule Presedinte. Sunteti optimist si spuneti ca acum, mai mult ca niciodata, exista premise reale pentru reglementarea transnistreana pana la sfarsitul acestui an. Ce va face sa fiti optimist si care sunt aceste premise, aceste puncte de plecare? Si a doua intrebare, ce va face sa credeti ca reprezentantii Uniunii Europene la Chisinau se informeaza de pe internet despre Republica Moldova, asa cum sunteti citat de catre agentii de presa straine? Si va rog sa precizati cu cele doua acorduri cu Romania. Ati spus ca am depasit problemele legate de limba. Ce inseamna asta?

Raspunsul la intrebarea cu Transnistria poate sa dureze foarte mult, dar ma voi stradui in doua-trei propozitii. Pentru ca toti anii nostri la guvernare noi parca am urcat pe o scara in fiecare zi, cate o treapta, cate o treapta spre solutionarea problemei transnistrene. Si important au fost nu numai elaborarea statutului, care putea fi elaborat in toamana anului 2001. Cunoasteti aceasta. El pe urma s-a numit Memorandum Kozak. Dar a fost necesar de hotarat foarte multe alte probleme importante, care trebuiau sa creeze premisele pentru ca noi astazi sa fim gata sa ne asezam la masa de tratative. Multe din ele au fost foarte importante, inclusiv inregistrarea agentilor economici ai Transnistriei in calitate de agenti economici legali, oficiali in R.Moldova. De creat acest spatiu legal, controlabil de noi, de organele oficiale a tarii noastre. Doi, Misiunea EUBAM, ea e mai mult decat pur si simplu monitorizarea marfurilor care intra, iese si se tranziteaza prin teritoriul Transnistriei. Acolo este foarte importanta problema comercializarii armamentului. Noi prin intermediul acestei misiuni ne-am ocupat de aceasta cea mai importanta problema. Pe urma, problemele legate de contrabanda. Din multitudinea de probleme de care noi ne ocupam in fiecare zi, televiziunea, mass-media selecteaza una-doua-trei secvente. Dar in cazul contrabandei s-au creat noi structuri, noi filiere de contrabanda. Multe lucruri despre care nu se vorbeste si nu se discuta in presa, dar noi ne ocupam si le hotaram in fiecare zi. De aceea noi am ajuns astazi. Dar si proiectele de lege, reiesind si din experienta negativa a Memorandumului Kozak proiectul de lege care este astazi propus sa fie discutat in formatul 5+2 noua ne permite sa fim optimisti ca noi o sa putem depasi obstacolele. Acolo sunt si alte chestii care sunt normale si care nu exista in cazul altor conflicte. Noi suntem de aceeasi credinta, ortodoxa. Peste trei sute de mii de locuitori ai Transnistriei astazi sunt detinatori ai pasaportului moldav. Si multe alte lucruri: studentii, contactele umanitare, la nivel de cetateni. Aceasta si ne face pe noi sa fim optimisti.

Intrebarea a fost daca eu cred ca ambasadorii se informeaza pe internet. Si cred si nu cred si cunosc multe alte lucruri, si cred ca nu toti ambasadorii, dar multi altii asa fac. De fapt, si eu daca as fi fost ambasador, e clar ca eu as fi studiat si opinia oficiala a guvernarii, si opinia acelor care sunt in opozitie, penru a ajunge la acel numitor comun care se numeste realitatea. Se intampla si asa si asa.

Cu limbile, cum e scris la noi acolo? Cine stie mai bine (catre consilieri – n.n.). “In limbile oficiale ale celor doua state”. Asa procedeaza si Uniunea Europeana. De exemplu, intre Macedonia si Grecia. Acolo e tot aceeasi istorie. Macedonienii o numesc limba macedona, dar grecii spun ca nu exista asa limba macedoneana.

Vasile Botnaru, Europa Libera. Ati spus ca Nesteruschkin nu a avut comentarii la Pachet, desi l-au studiat, ati spus ca Smirnov a fost in Crimeia si nu a plecat de capul lui, probabil. Atunci intrebarea logica care se impune, daca Rusia ar vrea intr-adevar sa reglementeze conflictul atunci cand va poreclesc si pe Dumneavoastra, dar si pe George Bush, “hromaia utka” (la sfarsit de termen), desi eu nu as risca sa va o atribui, pentru ca sunteti ca si Vladimir Putin, spuneti ca plecati, dar cred ca o sa ramaneti o persoana foarte influenta in Partid si in structurile politice. Si atunci, din ce reiese Rusia acum, cand incurajeaza, dar totusi ezita. Daca puteti sa definiti pozitia Rusiei. A doua intrebare. Dumneavoastra ati spus ca este timpul ca Republica Moldova sa paraseasca GUAM, din mai multe motive, inclusiv pentru faptul ca Georgia si Ucraina au anuntat intentia de a adera la NATO si ca nu vreti sa stati alaturi de Saakashvili care are un anumit tip de comportament fata de Rusia.

Eu am discutat chestiunea aceasta cand am fost in iunie la Forul Economic de la St. Petersburg cu domnul Medvedev. Toate discutiile s-au axat pe problema transnistreana. Pe relatiile bilaterale, noi am depasit problemele legate de exportul produselor vinicole, noi astazi am iesit iarasi la 18-20%, in zilele acestea vine inca o comisie de la Onishcenko sa studieze situatia la celelalte intreprinderi care au declarat ca sunt gata sa exporte productia in Rusia. Cu Belyi Aist am scos problema si am primit raspuns de la RosPatent. Si alte probleme bilaterale normale. Cred ca, domnule Botnaru, intelegeti mai bine decat multi politicieni, ca rezolvarea problemei transnistrene este intro stransa legatura de Federatia Rusa. De aceea, cu relatiile rele cu Rusia nici nu poti sa te apropii de solutionarea acestei probleme.

Noi in egala parte ne-am pus problema ca fara cedari, Dumneavoastra ati vazut pozitia Moldovei cu Memorandumul Kozak, cu vinul si alte produse, ati vazut ca Moldova are o pozitie ferma. Dar pe aceasta dimensiune relatiile sunt bune si aceasta ne permite noua sa discutam si sa acordam mai multa atentie problemei transnistrene. Eu am inteles ca conducerea Rusiei, am avut ultima intalnirea oficiala cu Presedintele Putin la 21 ianuarie si acum la inceputul lui iunie, cu Presedintele Putin, eu am inteles ca pozitia Rusiei este foarte ferma ca sa fie solutionata aceasta problema. Din mai multe considerente. Nu este de datoria mea sa deschid aici paranteze. De aceea, pe mine aceasta ma incurajeaza foarte mult si noi trebuie sa facem tot ce este posibil ca Rusia sa nu sa se distanteze de dorinta de a hotara aceasta problema si sa fie cu noi impreuna si mai departe.

Cu GUAM problema este mult mai complicata decat cuiva ii pare. Ea e mult mai complicata decat incercati voi sa elucidati in ziare. Compartimentul economic al acestei institutii – pentru care ea a si fost formata – nu exista pentru Moldova. Domnul Kuchma, atunci cand s-a proiect constructia acestei conducte petroliere Odessa-Brody, ea trebuia sa treaca undeva 70 de km pe teritoriul Moldovei, dar el a dat cu mana si ea a trecut numai pe teritoriul Ucrainei, pe noi ne-a lasat. Alt segment si alta prioritate economica in aceasta institutie nu exista. Acum se discuta problema energetica. Parca asa se intelege ca Azerbaijanul cu petrolul si cu gazul lor traverseaza prin teritoriul Georgiei, din Georgia toata chestia aceasta sa fie imbarcata in vapoare de transport, sa aduca la aceasta conducta care sa transporte Odesa – Brody si mai departe nu stiu unde. Eu nu am declarat, asa cum ai spus mata, eu nu am declarat ca Moldova va parasii, va iesi din GUAM. Dimpotriva noi nu parasim. Nu paraseste Moldova GUAM. Noi o sa fim acolo, dar asteptam aceasta dimensiune, aceasta parte economica sa se reflecteze. S-au inceput acolo si niste chestii, care in situatia cand eu am aici problema cu Transnistria.. ei nu pot depasi aceste probleme. De exemplu, crearea fortelor pacificatoare a GUAM. Eu nu am putut sa-mi raspund la intrebare, si nimeni din consilierii mei si din toti cei cu care eu lucrez, nu au putut sa-mi raspunda la intrebarea – ce vrea sa insemene mai departe crearea fortelor de mentinere a pacii a GUAMului. Si pentru

ce o sa fie ele. Ele o sa fie unde? Intre fortele pacificatoare rusesti in Abhazia si Osetia, sau o sa fie in Ucraina, intre Ucraina si Rusia sau intre Ucraina si Moldova, cum o sa fie ele amplasate si care o sa fie misiunea lor? De aceea aceste variante care apar nu stiu de unde, nu stiu de la cine, noi nu le putem sa le acceptam. Mai ales tinand cont ca noi avem aici buba aceasta a noastra nationala, drama noastra nationala care se numeste Transnistria. Eu nu pot sa merg mai departe in aceste chestii si este clar ca eu m-am oprit la aceste discutii. Ce este bine in aceasta structura regionala, este ca noi primim toate deciziile prin consens. Daca o parte nu participa, inseamna ca decizia nu se adopta.

Tribuna, Rusia. Cum ati putea caracteriza stadiul actual al relatiilor moldo-ruse? Ce relatii ati reusit sa stabiliti cu presedintele Medvedev si ce actiuni ar putea intreprinde Rusia in vederea grabirii reglementarii problemei transnistrene?

(in rusa) Am spus, cei drept in limba moldovenesca, ca apreciez astazi foarte inalt raporturile ruso-moldovenesti. Ele sunt foarte constructive. Desigur sunt anumite intrebari care apar. Evident, ca ne preocupa foarte mult preturile la gaz si cresterea acestor preturi din partea Rusiei. Nu suntem satisfacuti de scenariile propuse de marire a acestor preturi. Nu reusim dupa aceasta crestere vertiginosa, cu atat mai mult ca in tara noastra se incheie procesul de gazificare completa si acum suntem la nivelul de 82% de gazificare a intregii tari si creste numarul consumatorilor de gaz si volumul gazului consumat. Dar in general, apreciez foarte inalt relatiile noastre atat la nivelul politic, cat si la cel economic, cat si in planul social-umanitar. Avem multe proiecte comune. Relatiile cu Presedintele Dmitri Anatolievici Medvedev se stabilesc normal. Il cunosc de mai mult timp, ne-am intalnit inca inainte de alegeri, iar acum am avut prima noastra intrevvedere oficiala. Eu cred ca aceste intalniri vor capata un caracter regulat si sistemic. Si vom solutiona si toate problemele bilaterale si cele legate de conflictul transnistrean.

Desigur, noi tot am vorbit in acesti ani ca Rusia are de jucat un rol foarte important, poate chiar determinant, in solutionarea problemei transnistrene. Acest lucru poate fi observat si din dinamica evolutiei situatiei. Acest rol al Rusiei se poate observa si atunci cand relatiile merg bine, si atunci cand ele sunt conflictuale. Se vede cine pe cine il ajuta si cine pe cine sustine. Chiar daca institutiile oficiale rusesti nu vorbesc deschis despre sustinerea regimului smirnovist, aceasta sustinere totusi are loc si acest lucru nu constituie un secret pentru nimeni. Aceasta este situatia de facto. Fiindca o asemenea libertate in miscarile acestor lideri transnistreni nu ar putea sa existe fara sustinerea Rusiei, caci nimeni altul nu-i mai sustine. Nici Ucraina, nici Belarusul, nici noi, nici Georgia, nici Europa. [...]

Transcriere, adaptare si traducere de APE

2. Moldova Încearcă să Forțeze Reglementarea Conflictului Transnistrean. Comentariu de Andrei Popov. Radio Free Europe/Radio Liberty. www.rferl.org. 27.07.2008.

Traducere din engleza de APE

La 21-23 iulie, reprezentanții tuturor părților implicate în procesul de reglementare a conflictului transnistrean s-au reunit în Moldova pentru consultări informale. Mai întâi, formatul 3+2 (OSCE, Rusia, Ucraina, Uniunea Europeană și Statele Unite) a avut întrevederi separate la Chișinău cu Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, și la Tiraspol cu “vice-presedintele” Alexandr Koroliiov (liderul de facto al regiunii, Igor Smirnov, în mod demonstrativ a optat să absenteze de la această întâlnire). Mai apoi, același grup a participat la ședința conducătorilor grupurilor mixte de experți pentru probleme socio-economice, grupuri create între Chișinău și Tiraspol. În final, la 23 iulie, pe un vapor pe râul

Nistru, au avut loc consultări informale în formatul complet 5+2, cu participarea negociatorilor-șefi ai Chișinăului și Tiraspolului, care au fost dedicate exclusiv propunerilor de avansare a măsurilor de sporire a încrederii.

Cum aceasta a fost numai cea de-a doua astfel de reuniune informală a formatului 5+2 de la suspendarea negocierilor în februarie 2006, însuși faptul că toate părțile implicate s-au reunit pentru a face un schimb de opinii i-a făcut pe mulți să aprecieze evenimentul drept o evoluție pozitivă și un pas înainte spre reluarea formală a negocierilor (preconizată să aibă loc în a doua jumătate a lunii septembrie).

Deși în cadrul întrevederilor nu au fost realizate niciun fel de înțelegeri formale sau semnate protocoale, Chișinăul și Tiraspolul au manifestat anumită flexibilitate în vederea avansării către o soluție de compromis privind modalitățile de

deblocare a activității grupurilor mixte de experți, în particular în domeniul mediului înconjurător, transportului și asistenței umanitare. Întrebat de jurnaliști despre principalele rezultate ale acestor discuții, Heikki Talvitie, Reprezentantul Special al Președintelui-în-Exercițiu al OSCE, i-a strâns în brațe pe Ministrul moldovean al reintegrării Vasiliu Sova și negociatorul-șef transnistrean, Vladimir Iastrebeciak, spunând că întreprinderea acestora și “voința demonstrată de părți de a relansa activitatea grupurilor de experți” constituie realizarea cea mai importantă.

O asemenea apreciere corespunde cu spiritul general al așteptărilor modeste. Înainte de aceste consultări, nimeni - cu excepția conducerii moldovenești - nu și-a exprimat speranțe că reuniunea ar fi putut aduce rezultate substanțiale și cu atât mai puțin - progrese spectaculoase. Atmosfera predominantă în cadrul formatului 3+2 pare să favorizeze o abordare pragmatică a “pasilor mici”, propunându-și să avanseze cât de mult posibil pe agenda măsurilor de sporire a încrederii și lăsând pentru mai târziu controversatele subiecte politice și de securitate.

Cu toate acestea, Chișinăul suspectează că Tiraspolul este interesat doar de anumite măsuri de sporire a încrederii și doar în măsura în care acestea îi vor permite soluționarea unor probleme social-economice presante și, astfel, îi va crea condiții mai favorabile pentru a menține status quo-ul. Din perspectiva conducerii moldovenești, măsurile de sporire a încrederii pot apropia soluția doar în cazul în care ele sunt promovate ca parte integrantă a unui proces mai larg de reglementare a conflictului, și nu decuplate de acesta.

Timpe de aproximativ un an de zile, Moldova în mod energic promovează ideea convocării unei sesiuni extinse a formatului 5+2 a cărei obiectiv principal ar fi discutarea și poate chiar aprobarea așa-numitelor Propuneri de Pachet.

Aceste propuneri au fost elaborate la sfârșitul anului 2006 de către negociatorii moldoveni, care au încercat să identifice un numitor comun ce ar corespunde intereselor Moldovei, dar ar ține seama și de principalele preocupări ale Rusiei. Totuși, propunerile elaborate nu prevedeau subminarea viabilității viitorului stat reintegrat sau legalizarea prezenței militare rusești.

În esență, Pachetul se bazează pe logica barterului. În schimbul reconfirmării statutului de neutralitate al Moldovei, demilitarizării și recunoașterii necondiționate a proprietăților rusești din Transnistria (care constituie circa 80 la sută din potențialul industrial al regiunii), Moldova aștepta ca Moscova să fie de acord să-și retragă forțele armate și să promoveze o reglementare viabilă. Alte elemente-cheie ale unei astfel de reglementări prevedeau acordarea Transnistriei a unui statut de autonomie largă, delimitarea clară a competențelor dintre Chișinău și Tiraspol, crearea de instituții centrale funcționale și reprezentarea proporțională a Transnistriei în Parlamentul de la Chișinău.

Acest ultim punct constituie piesa de bază a Planului. În conformitate cu acesta, alegerile din martie 2009 în Parlamentul moldovenesc ar urma să fie organizate împreună cu Transnistria. În calitate de circumscripție electorală separată, regiunea ar avea dreptul la o cotă de deputați în Parlament proporțională cu populația Transnistriei (estimată la 13 %), dar poate chiar mai înaltă decât aceasta.

Însă, pentru a face posibilă desfășurarea unui astfel de scrutin comun, ar fi fost nevoie mai întâi de adoptarea unor amendamente la Codul electoral cel puțin cu câteva luni înainte de alegeri, iar înainte de aceasta (dar nu mai târziu de mijlocul toamnei), de aprobarea acordului de soluționare a conflictului de formatul 5+2.

Apropierea rapidă a acestui termen limită - după care nici măcar teoretic nu se vor putea organiza alegeri parlamentare comune cu Transnistria - ar putea fi cheia care ar explica nerăbdarea Președintelui Voronin de a relua negocierile, dar și frustrarea lui crescândă legată de faptul că formatul 3+2 nu se grăbește să susțină această idee.

De altfel, Uniunea Europeană și Statele Unite au salutat demult Propunerile de Pachet, apreciind că ele oferă o bază bună pentru o soluție viabilă. Însă Rusia este cea care până în prezent nu a reacționat în niciun fel, în pofida eforturilor insistente ale Chișinăului de a “stoarce” din ea un răspuns pozitiv. Președintele Voronin a recurs la tactici diferite pentru a convinge Rusia de meritele Pachetului și de faptul că se poate avea încredere în Chișinău. A solicitat recunoașterea internațională a statutului de neutralitate

permanență, a promovat adoptarea unei Concepții de securitate națională lipsită de substanță dar în care neutralitatea este făcută piatră de căpătâi, a transmis diverse semnale și dovezi ale disponibilității Chișinăului de a acomoda și mai departe preocupările Kremlinului, chiar și cu prețul propriilor interese (cum de exemplu atunci când a acceptat întâlnirea umilitoare cu Smirnov în aprilie, a sabotat activitatea GUAM, a redus cooperarea cu NATO, a escaladat conflictul cu România etc.).

Președintele Voronin, însă, nu a renunțat încă la speranța că Moscova va răsplăti Chișinăul pentru o asemenea politică "prudentă" (astfel, indirect demonstrând și "avantajele" acesteia asupra liniei "dure" promovate de Tbilisi). El așteaptă cel puțin un răspuns clar din partea Moscovei referitor la oferta Pachetului, dar ar prefera o susținere activă a Rusiei pentru relansarea neîntârziată a negocierilor și promovarea unei soluții rapide.

Cu toate acestea, până în prezent nu sunt niciun fel de semnale că oferta Chișinăului și argumentele prezentate sunt suficient de apetisante pentru ca Moscova să renunțe la vechea sa politică a cărei eficiență a fost verificată în timp - de a utiliza conflictul transnistrean ca o pârgie pentru a restrânge opțiunile de politică externă a Republicii Moldova și a o menține în sferă sa de influență.

Din contra, crește numărul de indicii care vorbesc despre faptul că din perspectiva Moscovei condițiile pentru a accepta reglementarea formală a conflictului de fapt nu s-au schimbat de la Memorandumul Kozak din 2003: legalizarea prezenței sale militare și acordarea Transnistriei a unui drept de veto asupra principalelor decizii din Parlamentul moldovenesc.

Or, Pachetul nu oferă Moscovei aceste pârgii, ceea ce explică de ce Rusia nu se grăbește să-l susțină. În același timp, Chișinăul nu mai are marja de manevră pentru concesiile suplimentare fără a compromite viabilitatea statului și a provoca o criză politică internă de proporții.

Totuși, de parcă sfidând realitatea, Președintele, în timpul întâlnirii sale cu 3+2 la 22 iulie, din nou și-a reafirmat convingerea că sunt întrunite toate premisele pentru reglementarea conflictului până la sfârșitul anului 2008. Mai mult, deja după aceasta întâlnire, el a declarat că Rusia realizează

avantajele pe care le-ar putea obține dintr-un astfel de soluționare și de aceea foarte curând își va arăta susținerea pentru Planul de reglementare propus de Chisinau.

Mai devreme ori mai târziu, însă, Președintele Voronin va trebui să confrunte realitățile și să se debaraseze de iluzii, acceptând să pornească de la o abordare realistă a naturii intereselor Rusiei față de Moldova. Care însă va fi reacția lui atunci când va fi nevoit să se resemneze cu faptul că în circumstanțele actuale Pachetul nicicum nu poate fi susținut de Moscova? Ori el va continua să promoveze ideea reglementării conflictului înainte de alegeri și, pentru aceasta, va accepta să plătească prețul unor noi concesiile masive care vor merge mult dincolo de liniile roșii de astăzi? Ori, el va accepta faptul că o soluție în 2008 cu sustinerea Moscovei este posibilă doar cu prețul subminării viabilității statului și, în consecință, va face o reevaluare fundamentală a întregii abordări a Chișinăului față de reglementare: va renunța la ideea soluționării rapide și, fără a renunța la Transnistria, se va concentra pe pregătirea metodică a terenului pentru o reglementare peste câțiva ani de zile?

Dar încă nici măcar nu este clar dacă Rusia, în genere, va hotărî să ofere Chișinăului posibilitatea de a face această alegere. Pe moment, Moscova pare a fi destul de confortabilă cu status quo-ul creat și nu pare să fie convinsă că ar putea acum obține ceva mai bun în schimb. Ea fie nu are certitudinea că după alegerile parlamentare oferta Chisinaului nu va fi retrasă și Moldova își va înăspri poziția la negocieri, așa cum cu regularitate avertizează Președintele Voronin. Fie ea nu crede că Voronin este pregătit să accepte condițiile Moscovei care seamănă cu Kozak 2, sau nu-l crede capabil să transpună în viață o asemenea soluție în ultimile luni ale mandatului său.

Totodată, ar fi greșit să concluzionăm că Moscova a abandonat definitiv speranțele să obțină reglementarea conflictului în baza propriilor condiții. Mult ar putea depinde de rezultatele discuțiilor pe care Președintele rus Dmitrii Medvedev le va avea după vacanța de vară separat cu Vladimir Voronin și Igor Smirnov.

Și atunci, dacă Moscova totuși va decide că există o fereastră de oportunitate și că ea trebuie folosită - ceea ce este în continuare posibil, dar nu e foarte

probabil - întrebarea mare este dacă Voronin va fi capabil să se mențină pe pozițiile sale de astăzi și să "refuze oferta". Și ceea ce de-a doua întrebare este: dacă el totuși nu va fi în stare să reziste "tentatiei" - ceea ce nu este foarte probabil, dar nu poate fi exclus cu desăvârșire - vor fi oare reacțiile interne și externe la o asemenea evoluție a evenimentelor capabile să prevină semnarea și realizarea unei formule neviabile a reglementării?

Traducere de APE.

Originalul in engleza la adresa:

www.rferl.org/content/Moldova_Pushes_For_Tra_nsdniester_Settlement/1186551.html

3. Orice Stat European Care își Dorește să Semneze un Acord de Asociere cu UE Trebuie să Satisfacă, în Primul și în Primul Rând, Criteriul Numărul Unu de la Copenhaga. Comentariu de Victor Chirilă. Info-Prim Neo. 24.07.2008.

La 21 iulie a.c., cancelarul Germaniei, Angela Merkel, a efectuat o vizită oficială la Kiev, unde a făcut publică intenția Germaniei de a susține propunerea Franței ca UE să semneze un Acord de asociere cu Ucraina. Dacă toate statele membre ale UE se vor alătura propunerii franceze, parafarea acestui Acord ar putea să se producă la Summitul UE-Ucraina, preconizat să aibă loc la Evian (Franța), la 9 septembrie curent. Pentru moment nu este clar, însă, dacă UE a ajuns la un consens la acest subiect. Cu toate acestea, sprijinirea propunerii franceze de către Germania face ca probabilitatea semnării de către UE a unui Acord de Asociere cu Ucraina să fie și mai plauzibilă.

Declarațiile făcute cu referire la perspectivele europene ale Ucrainei de către cancelarul Germaniei, Angela Merkel, precum și de președintele Ucrainei, Victor Iușenko, par să sugereze că atingerea unui consens în interiorul UE cu privire la oportunitatea semnării unui Acord de Asociere cu Ucraina este pe cale de a fi posibil de realizat. Angela Merkel a fost cât se poate de explicită, declarând că viitorul Acord cu Ucraina va însemna nu doar un parteneriat consolidat cu UE, dar, de asemenea, va putea fi calificat ca un Acord de Asociere. Victor Iușenko a ținut să accentueze că discuțiile cu privire la denumirea viitorului Acord cu UE au fost finalizate cu efectuarea "unui pas colosal" la acest capitol. Or, având în vedere că oficialii de la Kiev au insistat în permanență ca noul Acord cu UE să prevadă asocierea Ucrainei la UE, putem

presupune că "pasul colosal" făcut de negociatorii ucraineni a adus Kievul destul de aproape de dezideratul mult dorit.

Cu certitudine, ne putem aștepta ca Summitul UE – Ucraina din septembrie curent să clarifice lucrurile în această privință. Dacă, totuși, Kievului îi va reuși negocierea unui Acord de Asociere la UE, acest lucru va fi o importantă realizare nu doar pentru Ucraina, dar și pentru Republica Moldova, pentru că este foarte probabil ca UE să ofere același tip de Acord și celorlalte state din Europa de Est, vecine ale UE. Această evoluție este probabilă, posibilă, dar nu și bătută în cuie, deoarece șansele ca statele vecine ale UE din Europa de Est să semneze Acorduri de Asociere cu UE sunt în strânsă corelare cu dinamica procesului de implementare a angajamentelor asumate în Planurile de Acțiuni convenite cu UE. De altfel, putem presupune că această corelare va fi foarte mult exploatată de statele membre ale UE care încă nu sunt convinse de oportunitatea semnării unor Acorduri de Asociere cu statele din Europa de Est, mai ales în condițiile în care reformarea instituțională a UE în conformitate cu Tratatul constituțional de la Lisabona nu este un lucru cert.

Iată de ce ambițiile Guvernării de la Chișinău de a semna un Acord de Asociere la UE nu sunt suficiente. Deși obiectivul este bun și merită încurajat, el trebuie, de asemenea, să fie formulat, motivat, argumentat, promovat, explicat și negociat în baza unor progrese pozitive vizibile și constante pe frontul implementării reformelor democratice, fără de care nu vom putea satisface Criteriile de la Copenhaga de aderare la UE. De altfel, oficialii noștri ar trebui să știe că aceleași Criterii de la Copenhaga sunt valabile și în cazul negocierii și semnării unui Acord de Asociere la UE.

Obiectivul strategic al Chișinăului este de a negocia cu UE un Acord de Asociere ce ar conține perspectiva semnării unui Acord aprofundat de Liber Schimb și ar prevedea liberalizarea treptată a regimului de vize între țara noastră și UE. Pentru ca acest obiectiv să fie nu doar ascultat, dar și auzit de oficialii UE, care vor mandata Comisia Europeană să înceapă negocierile asupra viitorului Acord de parteneriat aprofundat cu Republica Moldova, este necesar ca autoritățile de la Chișinău să-și îndrepte eforturile în direcția implementării reformelor democratice în spirit

europăan în domeniul precum procesul electoral, libertatea de exprimare, pluralismul și independența mass-mediei, accesul liber la informație obiectivă, variată și echilibrată sau îmbunătățirea interacțiunii cu partidele din opoziție. Toate aceste domenii trezesc îngrijorări în capitalele UE. Această realitate tristă a fost făcută publică de către ambasadorii UE acreditați la Chișinău împreună cu Delegația Comisiei Europene și reprezentantul special al UE pentru Moldova prin Declarația lor din 17 iulie curent "Privind starea democrației și libertății de exprimare în Republica Moldova".

De fapt, prin această declarație se dă de înțeles că

Republica Moldova nu satisface pe deplin unul din principiile fundamentale ale Criteriilor de la Copenhaga și anume: stabilitatea instituțiilor ce garantează democrația. Or, experiența statelor membre ale UE din Europa Centrală și de Est, ne demonstrează că orice stat european care își dorește să semneze un Acord de Asociere la UE trebuie să satisfacă în primul și în primul rând Criteriul numărul unu de la Copenhaga. Exemplele Slovaciei lui Meciar și a Croației lui Tudjman sunt relevante în acest sens. Mai avem noi oare nevoie și de alte exemple? Cu siguranță, NU.

[http://www.info-](http://www.info-prim.md/?a=10&nD=2008/07/24&ay=16430)

[prim.md/?a=10&nD=2008/07/24&ay=16430](http://www.info-prim.md/?a=10&nD=2008/07/24&ay=16430)

4. Dan Dungaciu și Andrei Popov despre Perspectivele Extinderii UE în Emisiunea lui Vasile Botnaru "Punct și de la Capăt". Europa Libera. 27.07.2008.

Vasile Botnaru. Toate sondajele din ultimii ani arată că o bună parte a populației din Republica Moldova, acele care este sub ascultarea autorităților constituționale de la Chișinău, firește, își dorește să facă parte din marea familie a Uniunii Europene, din varii motive - unii ca să aibă libertatea de a exporta caise și prune acolo unde ar fi să ia bani buni pe ele, alții ca să-și poată instrui copiii acolo unde au făcut studii Churchill sau Sarkozy, o categorie aparte o constituie persoanele care visează să repete figura acelor care deja s-au stabilit în Europa, cu catel și purcel, realizând integrarea cu mijloace proprii, înainte ca să-i fi ajutat Ministerul de Externe sau Legislativul cu bunele lui intenții scoase în par.

Pornind de la această premiză, este cit se poate de firesc să ne intereseze cum stă Uniunea Europeană cu extinderea. După ce nu a putut cădea de acord asupra constituției, după ce descoperă că nu toți proaspeții aderenti sînt în rînd cu lumea, datorită vecinilor care îi bat la poartă și nu sînt la fel de motivați să corespundă rigorilor Uniunii Europene. Încotro și cit de repede s-ar putea misca extinderea jinduia de periferia răsăriteană a Europei? Ce ar putea și ar trebui să întreprindă Republica Moldova ca să se așeze în calea acestei extinderi? La aceste întrebări vom cauta răspuns împreună cu invitații mei de astăzi, directorul Asociației pentru Politică Externă, Andrei Popov și sociologul, Dan Dungaciu, profesor la Universitatea de la București. Discutam despre șansele și direcțiile eventualei extinderi a Uniunii Europene. Firește ne interesează în primul rînd ce ar putea și ar trebui să întreprindă Republica Moldova ca să se așeze în calea acestei extinderi.

Andrei Popov: La ora actuală, într-adevăr, Uniunea Europeană trece printr-o perioadă de reajustare după ce pe parcursul anilor 90 și la începutul secolului XXI a fost prinsă într-un mare proiect de extindere care i-a adus 12 noi membri, dintre care 10 sînt foste state socialiste. Populația Uniunii Europene acum este de 500 de milioane, iar în același timp marile structuri și instituții, mecanisme în baza cărora funcționează Uniunea Europeană nu au fost ajustate la noile realități.

Uniunea Europeană a început procesul de ajustare instituțională. Inițial a mers pe filiera unei noi constituții. El a fost blocat în 2005 prin votul negativ al Franței și Olandei. După care a venit pe un proiect mai modest - reforma instituțiilor europene, așa-numitul "Tratat de la Lisabona". Irlanda l-a aminat. Sînt convinși că de data aceasta Uniunea Europeană va găsi resursele necesare pentru a se replia și găsi o formulă de compromis rezonabil, astfel încît alegerile pentru Parlamentul European din iunie 2009 să aibă loc, totuși, pe baze noi.

E firesc că apetitul Uniunii Europene pentru continuarea la ora actuală a procesului de extindere a mai scăzut. Proiectului extinderii în genere devine un proiect mult mai puțin al elitelor și vocea popoarelor contează. Mulți politicieni populistici și iresponsabili din statele europene au tendința să folosească ideea

extinderii ca un paratrasnet pentru a explica problemele prin care trec statele lor. Cum se prezinta datele problemei la ora actuala? – Exista trei state care formal sint state candidate – Croatia, stat cel mai avansat si n-ar fi o mirare, daca pina in 2010, 2011 chiar devine membra a Uniunii Europene, dupa aceea Macedonia si Turcia. Or, Turcia este marea problema si marea bataie de cap, care este un factor important in aceasta ecuatie si sperie multa lume, in special in Franta, dupa care toate statele din Balcani, inclusiv Montenegro si Kosovo...

V.B.: inclusiv si Serbia?

A.P.: ...inclusiv si Serbia, cu perspectiva europeana recunoscuta. Serbia, dupa arestarea lui Karadzic si formarea unei coalitii pro-europene, cred ca va accelera parcursul spre Uniunea Europeana. Ultima evolutie - dupa vizita cancelarului Merkel la Kiev si dupa promisiunea lui Sarkozy facuta lui Iuschenko la Summitul NATO de la Bucuresti - Ucraina e pe ultima suta de metri sa primeasca recunoasterea statutului sau de tara cu Acord de asociere. Asistam la o redefinire a abordarii Uniunii Europene fata de statele estice si diferentierea mult mai clara dintre vecinii estici - vecini europeni cu perspectiva europeana si vecini ai Europei din spatial mediteranian.

“Asistam la diferentierea mult mai clara pe care o face UE dintre vecinii estici - vecini europeni cu perspectiva europeana si vecini ai Europei din spatial mediteranian”, A.P.

V.B.: Domnule Dan Dungaciu, domnul Popov a introdus notiunea de “apetit”, inseamna oare ca Uniunea Europeana simte un fel de indigestie din cauza noilor intrati?

Dan Dungaciu: Problema cred ca e de fond. Uniunea Europeana are o problema legata nu de ajustarea neaparata a institutiilor, ci de ajustarea Proiectului european cu populatia europeana ea insasi. Proiectul european nu are un deficit democratic pentru ca institutiile de astazi nu functioneaza democratic, ci pentru ca proiectul initial european era unul care se baza daca vreti pe un deficit democratic. Uniunea Europeana a inceput prin acea Comunitate a Carbunelui, care de fapt reglementa situatia intre Germania si Franta, printr-o autoritate care punea lucrurile in ordine. Ei, bine, aceasta autoritate este, daca vreti, stra-stra-strabunica Comisiei Europene. Nu se vorbea atunci de democratie, neaparat, si nu se vorbea nici astazi foarte apasat. Daca ne uitam la Proiectul european cu mai multa atentie, el seamana, daca vreti, intr-un fel, cu ceea ce se intimpla in Evul Mediu – constructia unei catedrale. Cei care incepeau constructia nu apucau in viata lor sa vada si finalul acelei catedrale. Deci, era, cum sa spun, o livrare de incredere, o constructie imensa in numele unui ideal in care toti credeau. Ei, cam asta este Uniunea Europeana - nu stim ce va fi, nu stim cum se va termina, dar stim ca e ceva bine. E o credinta, nu este neaparat o constructie rationala. Asta face ca cei care sint insarcinati cu constructia europeana astazi sa para niste iluminati de secolul XVIII, care stiu cei mai bine pentru populatie, chiar daca populatia uneori nu intelege ceea ce fac ei, ei stiu ca fac bine, au aceasta incredere si merg mai departe.

“Uniunea Europeana are o problema legata nu de ajustarea institutiilor, ci de ajustarea Proiectului european cu populatia europeana ea insasi”, D.D.

V.B.: Dar sint nevoiti sa aplece urechea, de exemplu: irlandezii au dat peste cap planurile birocratiei.

D.D.: De fapt criza Uniunii Europene a fost semnalata mai demult. In 2001, daca ne amintim, Tratatul de la Nisa a fost respins de irlandezi. Dupa care a venit o negociere si irlandezii au primit ceva in plus fata de tratat. In 2005 a venit acea respingere despre care s-a facut pomenire aici din partea Olandei si Frantei. De atunci s-a vorbit foarte mult despre criza europeana, pentru ca sigur Proiectul european a trecut prin multe crize, dar cind crizele acestea devin tot mai dese inseamna ca problema e de fond.

“Problema care se pune acum este ca legal vorbind Uniunea Europeana nu poate sa mearga mai departe, pe baza de consecinte nici extinderile nu pot sa se petreaca din moment ce Uniunea Europeana nu are un act”, D.D.

Ce s-a intimplat dupa respingerea din 2005? - O reajustare, de fapt, a tratatului, care e cam același lucru cu cel respins de Franta si Olanda, doar asezat altfel in pagina, daca vreti. Iarasi o respingere din partea Irlandei. Problema care se pune acum este ca legal vorbind Uniunea Europeana nu poate sa mearga mai

departe, pe baza de consecinte nici extinderile nu pot sa se petreaca din moment ce Uniunea Europeana

nu are un act. Si atunci apare discutia pe care probabil ca ati urmarit-o si in presa, a fost ilustrata de o polemica dintre eurodeputatul Adrian Severin si un journalist de la Financial Times, Tony Barbel - daca poate sa mearga mai departe Uniunea Europeana fara Irlanda. In replica la ce spunea Severin, ca Europa poate sa mearga mai departe fara Irlanda, pentru ca geografic Irlanda nu afecteaza foarte tare Uniunea Europeana, replica lui Barbel a fost: "dar Uniunea Europeana poate sa mearga mai departe si fara Romania". Contraargumentul lui Severin era urmatorul: problema coruptiei din Romania nu afecteaza Uniunea Europeana in masura in care euroscepticismul irlandez afecteaza Uniunea Europeana.

Ce va face Uniunea Europeana dupa Irlanda, va ignora Irlanda si vor fi consecintele ilegale destul de puternice sau isi va asuma votul irlandez si in acel moment va trebui sa gaseasca o solutie sau sa construiasca o Uniune Europeana pe doua viteze, adica un hardcore a Uniunii

"Daca nu exista acordul politic, inseamna ca extinderea nu se va petrece si din pacate, cred eu, asta este marea problema astazi a Rasaritului, a vecinilor europeni", D.D.

Europene care sa mearga mai departe si state care ramin, cum s-ar spune, in urma, pentru ca nu-si asuma toate conditionalitatile pe care Uniunea Europeana le pune. Eu cred ca asta este marea disputa astazi in Uniunea Europeana si ce se intimpla apropo de extindere va depinde foarte mult de aceste solutii. Pentru ca problema extinderii in opinia mea astazi a intrat pe un palier tehnic, adica discutam Acorduri de asociere, care sint fara indoiala importante, dar sa nu uitam ca problema extinderii Uniunii Europene a fost de la inceput, in primul rind, o problema politica. Daca ok-ul politic nu va fi realizat, indiferent de documentatia tehnica care insoteste relatia dintre Uniunea Europeana si o tara, indiferent care este ea, si luati exemplul Turciei cu care se tot negociaza si tehnic se tot avanseaza. Deci, daca nu exista acordul politic, inseamna ca extinderea nu se va petrece si din pacate, cred eu, asta este marea problema astazi a Rasaritului, a vecinilor europeni.

"aceste sincope de moment, prin care trece Uniunea Europeana, nicidecum nu trebuie sa ne afecteze deciziile majore si orientarea strategica pe Integrarea Europeana", A.P.

A.P.: Haideti sa nu pierdem planul perspectivei, sint niste dificultati importante, structurale, dar sint dificultati de moment. La ora actuala, intr-adevar, daca s-ar face referendum in Franta cu referire la problema extinderii, probabil ar fi un vot negativ din nou si, intr-

devar, pina Uniunea Europeana nu se repliaza, pina nu adopta o noua formula de functionare institutionala este greu de anvizajat ca alte tari, poate cu exceptia Croatiei, vor mai primi acest ok politic. Dar Uniunea Europeana are resurse interne importante pentru a gasi formulele respective. In cazul Irlandei, acum se lucreaza foarte intens pe formula unui compromis, probabil se va contura spre primavara anului viitor, care printr-un protocol aditional sa repete, in linii mari, ceea ce s-a intimplat cu cel de-al doilea vot al Irlandei pentru Tratatul de la Nisa din 2002. Dar daca acest lucru nu se va intimpla, observa noi si destul de influente voci in Uniunea Europeana, altfel discutind decit in cazul Frantei si Olandei in 2005, care pun foarte serios problema, nu doar atat a Europei cu doau viteze, dar a anumitei marginalizari ai Irlandei. Sigur ar fi o deviere de la spiritul de solidaritate si principiul muschetaresc: "unul pentru toti, toti pentru unul", dar lucrurile se pun destul de transant. Inca nu am ajuns in acea faza. Cit priveste Republica Moldova, aceste sincope de moment, prin care trece Uniunea Europeana, nicidecum nu trebuie sa ne afecteze deciziile majore si orientarea strategica pe Integrarea Europeana.

V.B.: *Nu trebuie, dar descurajeaza, pentru ca in felul asta de schimba datele initiale.*

A.P.: "Descurajeaza" - si in Europa, haideti sa o luam invers, multa lume se teme de Turcia in Europa, de parca subiectul intrarii Turciei ar fi unul de astazi sau de miine. Nu se pune problema pentru urmatorii 10, 15 ani, la fel cum nu se pune problema nici pentru Republica Moldova ca noi sa devenim membri ai Uniunii Europene, cel putin intr-o perspectiva de 10, 15 ani, dar mentinerea acestui parcurs si organizarea demersului de reforme si de modernizare a statului, dupa un calapod foarte clar, cu sustinerea instrumentelor, pe care ni le pune la dispozitie Uniunea Europeana, intr-adevar, trebuie sa ramina obiectivul strategic, indiferent de vinturile care bat de moment si care se vor potoli in ultima instanta peste ceva vreme.

V.B.: *Revenind la ce ati spus dumneavoastra domnul Dungaciu, privind polemica in jurul coruptiei. Va deveni in perspectiva Uniunea Europeana mult mai exigenta, dupa ce va fi vazind ca nu toti cei asimilati au fost foarte pregatiti?*

D.D.: Uniunea Europeana a resimtit un lucru cu destula acuitate - faptul ca, in momentul cind vrei sa aderi la Uniunea Europeana, deci, esti, cum s-ar spune, pe cale, Uniunea Europeana are mult mai multe instrumente prin conditionalitatile ei sa influenteze politic, si nu numai un stat. Dupa ce ai intrat in Uniunea Europeana practic instrumentele Uniunii Europene sint foarte limitate, asta a resimtit Uniunea Europeana cind au intrat in Uniunea Europeana tarile estice si asta s-a intimplat chiar inainte de Bulgaria si Romania. Va dau un singur exemplu: in Slovacia, cind Meciar era prim-ministru si incepea negocierile Slovacia cu Uniunea Europeana, Uniunea Europeana nici n-a vrut sa negocieze cu Meciar. I s-a spus foarte clar, s-a transmis acest semnal, Meciar a pierdut alegerile, a venit o coalitie cu care Uniunea Europeana a inceput sa negocieze.

Ulterior, dupa integrarea Slovaciei in Uniunea Europeana, Meciar a ajuns iarasi la putere pe acela tip de discurs, printr-o coalitie, iar Uniunea Europeana, evident, ca nu mai avea ce sa faca. A inceput inainte, chiar de integrarea Romaniei si Bulgariei, un val de populism in spatiul estic, ilustrat mai degraba in Ungaria, prin aparitia unor miscari de tip interbelic, dar si in Slovacia, si Uniunea Europeana si-a pus problema ca a integrat prea repede tari care nu si-au rumegat suficient de bine istoria. A venit apoi integrarea Romaniei si a Bulgariei, in care s-a pus problema coruptiei si Uniunea Europeana spune ca trebuie sa fie mult mai severa cu respectivele state, pentru ca e vorba de bugetul european si ca banii

“Uniunea Europeana devine mai severa si fata de statele care s-au integrat recent in Uniunea Europeana, si eu cred ca va deveni si mai severa fata de statele care doresc sa adere”, D.D.

europenilor trebuie gestionati asa cum trebuie. Deci, este evident ca Uniunea Europeana devine mai severa si fata de statele care s-au integrat recent in Uniunea Europeana, si eu cred ca va deveni si mai severa fata de statele care doresc sa adere - asta ca proceduri pe termen scurt. Sigur ca eu sint perfect de acord ca pe termen lung lucrurile nu trebuie sa se schimbe si perspectiva aderarii trebuie sa

existe, pentru ca altfel logica insasi a Uniunii Europene se prabuseste. Problema este insa pe ce directie? Si as vrea sa adaug elementul acesta in discutie, pentru ca ce s-a intimplat cu Summitul Euro-Mediterranean si despre care se vorbeste foarte putin sau prea putin in est, este semnificativ. Daca ne aducem aminte politica de vecinatate a pus sub aceeaasi palarii tari din est sau vecinii europeni, sau vecinii Europei din Est si din Sud printr-un argument foarte simplu: tarile puternice din sudul Europei sau, daca vreti, din sud-vestul Europei n-ar fi votat in nici un caz bani pentru tarile estice, daca nu erau puse si ele in acela pachet, adica interesul pentru mediterani a fost si atunci mai mare decit interesul pentru Est. Ce s-a intimplat la Summitul Euro-Mediterranean, proiect care suna grandios, nu stiu cum se va concretiza, dar suna grandiose; are acreditarea marilor lideri europeni; arata o anumita canalizare a Europei, cel putin pe termen scurt pe acea directie. Daca ne uitam ce se intimpla in Est, vedem ca Uniunea Europeana, in mod concret, nu are o politica fata de spatiul estic, cum spunea cineva “mai multe politici, nici o politica”. Politicile sint mult mai vagi acolo si eu ma tem ca din punctul acesta de vedere multa energetica si discurs european vor fi orientate mai degraba pe spatiul mediteranian decit pe spatial estic cel putin pe termen scurt.

A.P.: Intr-adevar pe durata Presedintiei franceze trebuie sa ne asteptam la o canalizare a eforturilor pe dimensiunea sudica, dar ea se intimpla doar ca o recompensa pentru faptul ca pe durata precedentelor doua Presedintii - germane si slovene - atentia fata de Est a fost mai mare decit fata de Sud, ceea ce a trezit anumite

“concluziile Summitului European din 19 iunie vorbesc foarte clar despre anagajamentul Uniunii Europene de a porni o politica diferentiata fata de vecinatatea estica”, A.P.

nemulumiri din partea statelor cum ar fi Franta, Portugalia si Spania, si acum se produce o reechilibrare. Or, concluziile Summitului European din 19 iunie vorbesc foarte clar despre anagajamentul Uniunii Europene de a porni o politica diferentiata fata de vecinatatea estica, dar aminarea operationalizarii acestei politici pentru Presedintia ceha care va prelua conducerea UE incepind cu luna ianuarie 2009. Exista o politica, dupa principiul vaselor comunicante, Uniunea Europeana nu poate sa se rupa foarte mult intr-o directie spre est, fara ca sa afecteze interesele statelor afectate de problemele din sud si viceversa.

Dar initiativa cu privire la Sinergia in bazinul Marii Negre, lansata de Presedintia germana in 2007, recenta initiativa polonezo-suedeza, care se bucura de sustinerea intregii Uniuni Europene, de a diferentia, de a da alte perspective statelor care sint pe continentul european si, deci, cad sub incidenta paragrafului 49 cu privire la faptul ca "orice stat european poate aplica la calitatea de membru al Uniunii Europene" si in cazul in care intruneste conditiile poate avansa pe acest parcurs. Sint evolutii pe care nu trebuie sa le desconsideram. Ce este important sa retinem - ca nu vom putea deveni membri ai Uniunii Europene sau avansa substantial pe acest drum de-a valul, de rind cu cineva, indiferent cum ne purtam si ce facem aici in tara.

V.B.: *Adica, vorbind iarasi nediplomatic, euromimarea nu va trece.*

A.P.: Nu va trece nici euromimarea si nu vom fi atrasi in orbita proceselor de integrare europeana.

V.B. Doar geografic?

A.P.: Doar geografic in cazul in care avanseaza Ucraina.

V.B.: *Dar pe de alta parte poti sa fii si foarte bun, dar daca nu ai un avocat, cum are Ucraina in persoana Poloniei, un avocat foarte puternic.*

"In conditiile Europei de astazi este foarte riscant sa presezi pentru o perspectiva europeana mai clara fara argumente", A.P.

A.P.: Daca nu ai un avocat sau daca nu ai un grup de avocati carora sa le furnizezi argumente suficient de covingatoare, pe care acestea sa le foloseaca in discutiile interne. Fara argumente, sa presezi pentru o perspectiva

europeana mai clara, in conditiile Europei de astazi, este foarte riscant, caci poti provoca un raspuns de fapt negativ.

V.B.: *Tandemul Romania - Moldova, domnul Dan Dungaciu ar putea sa fie exemplul de relatie avocat - client foarte buna in calea eurointegrarii?*

D.D.: Nu stiu daca termenul "avocat" e cel mai bun. Dar problema de principiu e urmatoarea: mie mi se pare ca Republica Moldova a ales o cale de integrare in Uniunea Europeana care nu e neaparat cea mai eficienta, tinind seama ca exista si argumente politice importante. Republica Moldova s-a asezat la o coada cenusie pentru integrare fara ca sa-si utilizeze, daca vreti, argumentele initiale, care sa o scoata intr-un fel din serie. Sigur eu nu pledez, ar fi naiv sa credem ca o tara se integreaza chiar singura, de capul ei, in Uniunea Europeana, si sigur exista pachetele, conteaza, dar depinde si cum te plasezi in acel pachet. Discutaseram ce inseamna geografia simbolica a unui stat. Or, Republica Moldova si-a refuzat tocmai acei marcheri identitari care ar

"Republica Moldova a ales o cale de integrare in Uniunea Europeana care nu e neaparat cea mai eficienta", D.D.

"Geografia simbolica este importanta si cind te adresezi oficialilor europeni sau parlamentarilor europeni", D.D.

fi facut-o nitel mai vizibila chiar in spatial european. De cind s-a integrat, Grecia, daca vreti, argumentul principal pentru Grecia a fost "nu putem sa lasam un stat in afara Uniunii Europene care a inventat democratia".

Argumentul era, rational vorbind, destul de discutabil,

mai ales ca Grecia venea dupa o dictatura a colneilor, care nu avea nici o legatura cu democratia. Geografia simbolica este importanta si cind te adresezi oficialilor europeni sau parlamentarilor europeni. Foarte multi dintre ei, este evident, ca nu stiu foarte multe lucruri despre Republica Moldova si argumentele legate de Republica Moldova trebuie sa atinga si acest palier. Or, Republica Moldova nu si-a asumat aceasta cale de a se diferentia intr-aceasta serie de aderenti la Uniunea Europeana pentru motive politice, cred eu, destul de meschine si pe termen lung neproductive, adica pentru ca acestea ar fi chipurile argumentele Romaniei, si a-ti invocat dumneavoastra parteneriatul Moldova -Romania din aceasta perspectiva. Dar toata geografia ei simbolica, care este fatalmente legata de Romania, a fost lasata pe dinafara.

In al doilea rind, Republica Moldova probabil ca n-a facut foarte bine prin aceasta politica de intr-un fel "divide et impera", e un machivalism la scara destul de redusa, alegindu-si un partener sau altul in functie de conjuncturi si contexte si provocind intr-un fel din partea Uniunii Europene aceasta generare de proiecte, care veneau mai degraba pe dimensiune nationala. Si problema Uniunii Europene astazi este ca

nu are un proiect coerent si eficace, european fata de Republica Moldova si se tot bat cap in cap diferite programe sau sugestii, care sint mai degraba nationale, decit europene si asta este o mare problema. Faptul ca exista competitii nationale pentru invitarea la dansul european a Republicii Moldova asta nu face bine nici Europei, dar nu face bine, in primul rind, Republicii Moldova.

V.B.: *Inteleg ca propuneti in loc de termenul “avocat”, pe care il utilizeaza si autoritatile de la Chisinau, propuneti alternativa “partener de dans”. Cind ati vorbit de competitia acestor potentiali parteneri, inteleg ca v-ati referit eventual si la Ungaria, dar in conditiile in care exista fobiile politice la Chisinau, exista campanii electorale, exista diferendul transnistrean, cum ar fi sa procedeze Chisinaul?*

“interesele care leaga pe cei care traiesc in stînga si in dreapta Prutului tin si de alte resorturi decit simpla legatura sau simplul interes, daca vreti, economic”, D.D.

D.D.: Cum ar trebui sa procedeze Chisinaul? - Urmeaza sa decida Chisinaul, dar eu ce constat este ca asa cum au procedat pe aceasta dimensiune nu a fost foarte eficient. De ce? - pentru ca interesele care leaga pe cei care traiesc in stînga si in dreapta Prutului tin si de alte

resorturi decit simpla legatura sau simplul interes, daca vreti, economic. Ar putea sa fie teoretic un mai mare interes pentru investitorul roman, artistul roman, intelectualul roman, politicianul roman pentru Republica Moldova, decit ar fi pentru investitorul din Ungaria sau artistul din Ungaria, sau intelectualul din Ungaria, sau politicianul din Ungaria pentru Republica Moldova. Si la fel e valabil, cred ca, si pentru cei din Lituania sau Polonia. Eu nu ma refer aici la o casta de angajati ai Ministerelor de Externe din respectivele tari, ci ma refer aici la nivelul populatiei, daca vreti, sau unor intelectuali de aceasta formula sau investitori de aceasta formula care n-au de a face cu politica oficiala, nici a Lituaniei, Poloniei sau Ungariei. Un potential natural al acestor relatii, care cred eu ar trebui fructificat.

Deci, spuneti ca exista aceste fobii. Sigur fobiile este foarte greu sa le elimini cu argumente rationale si eu nu mi fac o iluzie ca pe termen scurt ele pot sa fie eliminate, dar cel putin rational ar trebui sa se puna pe hirtie, care sint sansele Republicii Moldova si care e cea mai buna cale pentru Republica Moldova sa se integreze in Uniunea Europeana. Pentru ca sigur ca toata lumea este de acord ca Republica Moldova trebuie sa se integreze, problema este de strategie si, in contextul actual, cred ca o strategie, care ar trebui sa fie incercata, ar fi tocmai asta; chiar un gest care sa oblige intr-un fel Bucurestiul sa se puna pe treaba in ceea ce priveste Integrarea Europeana, adica sa devina in parteneriatul sau cu Republica Moldova mult mai tehnic, mai aplicat, chiar sa faca ceea ce ar pretinde astazi ca ar putea sa faca, daca i s-ar permite de catre Chisinau. Cred ca ar merita incercat, acest parteneriat intre Bucuresti si Chisinau pentru ca are cel mai mare potential, cred in continuare.

“toata lumea este de acord ca Republica Moldova trebuie sa se integreze, problema este de strategie”, D.D.

A.P.: Nu putem sa aducem Republica Moldova mai aproape de Uniunea Europeana, decit cu conditia europenizarii Republicii Moldova si este mai important chiar si de cit aquis-ul si decit conformarea unor principii legale. Uniunea Europeana altfel trateaza cu tarile si cu societatile care seamana cu Uniunea Europeana – sa fii cu noi inseamna trebuie sa fii ca si noi – asta este principiul care este motorul principal de avansare spre Uniunea Europeana. Cu privire la alegerea dansului, este intr-adevar dificil sa dansezi cu cineva atita timp cit nu te-ai clarificat despre ce dans este vorba - despre salsa, tango, vals sau sirba.

“Nu putem sa aducem Republica Moldova mai aproape de Uniunea Europeana, decit cu conditia europenizarii Republicii Moldova”, A.P.

V.B.: *Dar sint de acord cu Dan Dungaciu ca masa generala a beneficiarilor integrarii in Uniunea Europeana, totusi, este in alta parte decit Ministerul de Externe.*

A.P.: Reactiile bolnavicioase si exagerate pe care Chisinaul le produce la adresa Romaniei, asa-ziselor, “perceptii” cu privire la politica iredentista pe care ar promova-o Bucurestiul arata ca, in loc sa aplaneze anumite crize si sa nu escaladeze, Chisinaul doar, cite-odata, toarna gaz pe foc, demonstreaza ca nu realizam ca in demersul integrarii europene avem nevoie de cit mai multi sustinatori. Si Romania, si la nivel strategic ca un focalizator a atentiei din interiorul Uniunii Europene asupra problemelor Republicii

Moldova, dar si ca un stat care recent a trecut prin acest proces, si prin filiera comunitatii de limba, si in mare parte de mentalitate ar putea transfera in Republica Moldova bunele practici si experienta. Nu cred ca la ora actuala Chisinaul da dovada ca ar constientiza potentialul si importanta valorificarii acestui potential.

V.B.: *Deci, exact ce spune domnul Dungaciu, fobiile nu poti sa le lichidezi in scurt timp, dar le poti alimenta foarte usor. Apropo de fobii: daca nu iese Proiectul european, si nu vreau sa venim cu bauri, dar totusi care este alternativa?*

“polulatia Republicii Moldova astazi are o aspiratie spre Uniunea Europeana, care nu mai poate fi oprita, dar, astazi, ea nu leaga prestatia politica a liderilor cu integrarea in Uniunea Europeana”, D.D.

D.D.: S-a vorbit, nu o singura data, despre imposibilitatea integrarii fara europenizare. Aspiratiile cetatenilor Republicii Moldova sint deja destul de mari in legatura cu Uniunea Europeana, chiar daca acolo este un paradox in Republica Moldova, care sociologic vorbind, sigur ai fascinat

in fata lui, ca este un caz aproape unicat. Daca ne uitam la cetatenii Republicii Moldova aspiratiile lor europene sint indiscutabile. Uniunea Europeana este chiar un panaceu, o solutie la toate problemele si este bine ca Republica Moldova sa se duca acolo pentru ca acolo e un lucru bun, dar pe de alta parte, nu sint multumiti de implementarea Planului de Actiuni si nu sanctioneaza liderii atunci cind constata ca lucrurile nu merg bine in relatia cu Uniunea Europeana.

Adica, polulatia Republicii Moldova astazi are o aspiratie spre Uniunea Europeana, care nu mai poate fi oprita, dar, astazi, nu leaga daca vreti prestatia politica a liderilor cu integrarea in Uniunea Europeana, pentru ca perceptia este ca integrarea in Uniunea Europeana este o chestiune statica, care se va intimpla la un moment dat, cind Bruxelles-ul spune ”da”, Republica Moldova va fi integrate. Adica, nu e o chestiune dinamica, nu e o chestiune care se petrece cu viata lui de fiecare zi.

Asta este perceptia, astazi, in Republica Moldova, care e alimentata de multe lucruri, in primul rind, de televiziunea rusa, care este aproape dominanta in Republica Moldova si care evident ca livreaza informatii despre Uniunea Europeana, care n-au legatura cu viata de zi cu zi a cetateanului, pentru ca Rusia nu are de gind sa se integreze in Uniunea Europeana. In al doilea rind, este legata chiar de televiziunea publica, as spune, pentru ca acolo se transmit doar chestiunile pozitive si nu criticile care se transmit de fapt Chisinaului. Dar toate lucrurile acestea fac ca cetateanul Republicii Moldova sa fie pro-european, dar sa nu lege Europa de viata lui de zi cu zi. Asta ce inseamna? – Inseamna ca aspiratia va ramiine si indiferent de ce se va intimpla cu Republica Moldova ca stat - se va integra sau nu in Uniunea Europeana - cetatenii vor dori sa mearga

“Daca Republica Moldova ramiine afara se va uita la vitrina care se va numi “Romania peste Prut”, care se va dezvolta, ca este fatal sa se intimple asa, si Republica Moldova, cetatenii ei isi vor gasi alte solutii”. D.D.

acolo, dar solutia pe care o s-o aleaga acesti cetateni este solutia de fuga. Diferentele dintre Romania si Republica Moldova, spun de Romania pentru ca este vecinul imediat, vor creste geometric, as spune, si nu aritmetic, cum a fost pina acum, pentru ca o tara in Uniunea Europeana este condamnata, daca vreti, la dezvoltare si la prosperitate. O tara din afara Uniunii Europene este condamnata, daca vreti, la o prosperitate cenusie, cu o crestere foarte mica economica, cu o dezvoltare foarte mica. Nici un alt actor din zona, cum s-a demonstrat nu reuseste sa produca prosperitate si dezvoltare asa cum face Uniunea Europeana, indiferent citi bani vin din alta parte si luati exemplul Transnistriei care este dolda de bani rusesti. Daca Republica Moldova ramiine afara se va uita la vitrina care se va numi “Romania peste Prut”, care se va dezvolta, ca este fatal sa se intimple asa, si Republica Moldova, cetatenii ei isi vor gasi alte solutii, probabil ca vor pleca intr-o masura destul de semnificativa.

V.B.: *Adica integrare personala. Domnul Popov, comentariul dumneavoastra.*

“pe termen mediu si lung, pe masura ce schimbam realitatile din Republica Moldova si devenim in interior mai europeni se apropie si Europa de noi”, A.P.

A.P.: Sint de acord ca procesul intergrarii europene, in primul rind, inseamna un

proces, un proces de transformari zilnice si de debarasare de reziduurile, in primul rind, de mentalitate si de comportament, mostenit din epoca anterioara. Faptul ca Republica Moldova, populatia, liderii, elitele politice din Republica Moldova sint angajate pe un proiect si ochii sint tintuiti spre el, si nu se distrag in alte cautari a unor cai alternative, este important ca ne coaguleaza si ne face sa ne miscam inainte. La ora actuala ar parea ca perspectivele finalizarii cu succes a acestui proiect in urmatoorii citiva ani de zile nu sint bune, dar pe termen mediu si lung, pe masura ce schimbam realitatile din Republica Moldova si devenim in interior mai europeni se apropie si Europa de noi.

www.europalibera.org

5. De ce Occidentul Manifestă un Interes Afăt de Mare Față de Alegerile din Moldova? Comentariu de Igor Volnițchi. 05.08.2008.

Partidele din Moldova se pregătesc intens de alegeri din 2009 și acest lucru nu-l observă doar cine nu dorește. De fapt, prima jumătate a anului 2008 a trecut în totalitate sub semnul alegerilor chiar dacă acestea urmează să aibă loc abia în 2009, poate chiar la jumătatea acestuia. Fiecare se pregătește în felul său - Partidul Comuniștilor se regroupează din interior, încearcă să-și îmbunătățească imaginea prin mișcări spectaculoase gen schimbarea Guvernului, creează bariere în calea altor partide pentru a le face mai greu accesul în Parlament. La rîndul lor, partidele de opoziție se "adulmecă" reciproc, încercînd să găsească posibili parteneri împreună cu care ar ajunge mai ușor în Parlament. Sînt și partide de opoziție care caută parteneri pentru perioada imediat următoare după alegeri. Acestea i-au în calcul o posibilă plecare a comuniștilor în opoziție, dar, fiind conștienți că nici o formațiune politică nu ar fi în stare să preia guvernarea de una singură, încearcă să dibuie conturul unei eventuale coaliții postelectorale. Așa sau altfel, viața politică în Moldova, indiferent de sezonul de vară tradițional "mort", a intrat în fierbere și intensitatea acestui proces va crește continuu pînă la alegeri.

Occidentul este cu ochii pe Moldova, iar interesul lui față de preconizatele alegeri pare să fie unul destul de mare. Aceasta nu mai este o frază de serviciu pe care ne-am deprins să o auzim constant pe parcursul anilor. De data aceasta situația înainte de alegeri este cu adevărat una specifică și interesul Occidentului pare să fie unul real. În ultimii ani au avut loc mai multe evenimente, inclusiv de ordin geopolitic, care-i determină pe occidentali să trateze cu mai multă seriozitate Moldova și procesele democratice ce au loc aici. În primul rînd, Moldova a devenit vecin al NATO și UE, iar aceste două organizații

tot timpul au privit atent ce se întîmplă "peste gardul vecinului". În al doilea rînd, în ultimii trei ani Moldova a demarat un proces fără precedent de apropiere de Uniunea Europeană și standardele ei. Acest proces a fost susținut destul de activ de factorii de decizie de la Bruxelles și Strasbourg, care acum ar dori să vadă continuitatea reformelor demarate. Iar aceasta înseamnă înfi de toate un nivel mai înalt al proceselor democratice interne din Moldova. În al treilea rînd, în ultimii ani în Moldova s-au investit sume considerabile și, evident, europenii care au luat deciziile de rigoare și-ar dori să vadă că banii lor nu au fost aruncați în vînt. De altfel, este chiar în interesul aceluiași oficiali europeni să demonstreze eficiența utilizării sumelor acordate Moldovei, altfel riscă să fie acuzați de incompetență.

În aceste condiții, nici nu este de mirare că Europa reacționează prompt la orice schimbare importantă care are tangență cu procesele democratice și, în special, cu apropiatele alegeri. Iar cea mai mare îngrijorare la moment pentru europeni este legislația electorală. Consiliul Europei și Uniunea Europeană au recomandat deja factorilor de decizie de la Chișinău să ia în calcul și o posibilă revvedere a legislației electorale. Este vorba în special de pragul electoral, majorat în acest an de la 4% la 6%; de blocurile electorale, interzise acum cîteva luni; de interdicția impusă persoanelor cu dublă cetățenie de a ocupa funcții publice, inclusiv de deputat. Occidentul nu putea să nu reacționeze, deoarece este evident că aceste restricții, deși nu pot fi numite deschise antidemocratice, s-au introdus cu un singur scop - de a consolida șansele comuniștilor de a rămîne la guvernare. Or, tendința unui partid de a se folosi de situația dominantă pe care o are la un moment dat în interes personal, deja este un proces care în Occident se numește uzurpare a puterii. Probabil, Occidentul ar fi "închis ochii" la aceste derapaje antidemocratice, la fel cum a închis ochii la multe situații și evenimente ce au avut loc în alegerile din 2005 și care au avantajat în mod evident

Partidul Comuniștilor. De data aceasta au apărut însă două elemente noi care-i determină pe europeni să fie puțin mai duri. În primul rînd, ei "s-au ars" deja odată cu comuniștii. Or, după ce aceștia în 2004-2005 au întors spatele Rusiei și au pornit spre Europa, în 2007, dar în special în 2008, au procedat exact invers. Desigur, guvernarea de la Chișinău nu s-a certat cu Europa în halul în care a făcut acest lucru cu Rusia mai înainte, dar, este evident că, pe fonul îmbunătățirii relației cu Moscova, dialogul cu Bruxellesul și cu Strasbourgul a rămas pe planul doi. A fost o lecție dură pentru occidentali, care-i determină acum să fie mai atenți cînd mizează pe careva forțe politice în Moldova. Și dacă în 2005 ei nu prea aveau alternative și, într-un fel, erau impuși să mizeze pe comuniști (deoarece doar această formațiune avea șanse reale să ajungă la guvernare), apoi acum situația este puțin diferită. De aceea, Occidentul își permite să aibă puțin alt comportament și altă atitudine față de procesele democratice ce au loc în Moldova.

În al doilea rînd, Occidentul e determinat să fie puțin mai dur și mai critic față de evenimentele de la Chișinău și de opoziția moldovenească. Deși cu întîrziere aceasta a înțeles că opinia factorilor de decizie occidentali e formată în mare parte de clasa politică de la Chișinău. Pînă acum, delegațiilor europene ce vizitau Moldova li se prezenta preponderent un punct de vedere - ei veneau, discutau cu diferiți oficiali, vizitau două-trei instituții, își făceau o anumită impresie (preponderent bună) și plecau să scrie rapoarte despre Moldova, care, evident erau în linii mari favorabile guvernării de la Chișinău. Occidentalii de multe ori exagerau chiar cu aprecierile pozitive în numele bunelor relații cu oficialii de la Chișinău. Ei înțelegeau că, în condițiile în care Moldova e vecina UE și NATO, dialogul e absolut necesar. Iar dacă strici relațiile cu comuniștii, posibilitățile de dialog se reduc. Acum, situația s-a schimbat, Moldova fiind înainte de alegeri. În plus, opoziția a devenit extrem de activă la capitolul formării impresiei oficialilor europeni despre situația din Moldova. Potrivit unor informații neoficiale, unele partide de opoziție nu se jonează să le spună deschis occidentalilor că menținerea comuniștilor la putere și buna imagine pe care aceștia o au nemeritat la capitolul integrare europeană este rezultatul atitudinii binevoitoare a Europei. Se zice chiar că un partid de opoziție le-a reproșat europenilor zecile de milioane de dolari acordate

de aceștia Moldovei, care ar putea fi folosite de comuniști pentru a-și îmbunătăți imaginea înainte de alegeri.

Sînt și forțe politice de opoziție care cer deschis Uniunii Europene, Consiliului European, SUA să condiționeze ajutorul pe care-l acordă Moldova printr-un climat democratic favorabil desfășurării unor alegeri libere și corecte. Un apel în acest sens a adresat occidentalilor Partidul Liberal-Democrat din Moldova. Aceeași formațiune a delegat un reprezentat al său, care a mers la Parlamentul European unde a depus un proiect de rezoluție privind situația democrației din Moldova. Nu este exclus că acest document ar putea fi adoptat în viitorul apropiat și, luînd în calcul cine este autorul, se poate de presupus că nu va fi unul favorabil guvernării comuniste.

Alte partide de opoziție, cum ar fi, spre exemplu, Partidul Național-Liberal, deja indică asupra posibilității nerecunoașterii de către Occident a rezultatelor alegerilor parlamentare, dat fiind tendința comuniștilor de a îngredi accesul opoziției în Parlament.

Există opinia că Occidentul are o poziție mai dură în raport cu comuniștii anume în mare parte datorită presiunii pe care o exercită asupra sa opoziția de la Chișinău. Iar adresarea ambasadurilor țărilor din UE, acreditați la Chișinău, cu solicitarea de a revedea legislația electorală, ar putea fi tratată atît ca o îngrijorare a Occidentului vizavi de desfășurarea alegerilor în mod libere și corect, cît și ca un răspuns la ușoara presiune exercitată de opoziție.

Așa s-au altfel dar comuniștii s-au pomenit în fața unei realități destul de dure: sau modifică legislația electorală sau riscă să atragă asupra sa criticele Occidentului, inclusiv fiind posibilă și nerecunoașterea rezultatelor alegerilor. Deocamdată, e greu de spus cum vor proceda comuniștii, dar un lucru e cert: vor lua sau nu vor lua noi decizii în acest sens, ei se vor gîndi mult asupra urmărilor. Chiar dacă nu vor revedea legislația electorală, guvernării vor fi mai atenți pe viitor în acțiunile lor, deoarece vor ști că Occidentul e cu ochii pe ei, iar atitudinea acestuia nici pe departe nu e atît de binevoitoare ca în 2005.

www.infotag.md

6. Unele Cerinte ale UE Vadesc o Cunoastere Insuficienta a Nuanțelor Politice de la Chisinau. Vladimir Socor. Flux. 01.08.2008.

Președintele Vladimir Voronin conștientizează acum lipsa oricărei strategii de comunicare a Republicii Moldova cu partenerii ei occidentali, mai ales cu Uniunea Europeană. Aceasta este ideea cea mai importantă pe care o rețin din instrucțiunile adresate Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană. Potrivit acestor instrucțiuni, pronunțate în ziua de 17 iulie, modul în care Republica Moldova comunică cu Uniunea Europeană este, citez: „absolut insuficient, sub orice critică”.

Această apreciere generală ar fi trebuit să răsune de mulți ani din partea președinților Mircea Snegur și Petru Lucinschi, a prim-miniștrilor și a miniștrilor de externe din acele timpuri și, desigur, din partea președintelui Voronin și a ministrului de externe Andrei Stratan în ultimii câțiva ani. Diagnosticul pus acum de domnul Voronin este pe cât de întârziat, pe atât de corect.

Evident, răspunderea principală aparține fostului prim-ministru de până ieri, Vasile Tarlev, și actualului ministru de Externe, Andrei Stratan. Comunicarea nemijlocită, zilnică, amănunțită cu partenerii occidentali face parte integrantă din misiunea Guvernului și a Ministerului de Externe, nu a Președinției. Totuși, mentalitățile din Republica Moldova tind să lase orice inițiativă pe seama Președinției, așteptând, pur și simplu, să primească indicații din partea acesteia. Domnul Voronin a dat acum indicațiile necesare.

De ce abia acum? Deoarece Republica Moldova -- nu președintele, nici parlamentul ca atare, dar anume Republica Moldova --- este presată de Uniunea Europeană să introducă anumite modificări în legislația electorală și în domeniul mass-mediei. Potrivit ambasadurilor UE, aceste schimbări ar trebui să garanteze libertatea alegerilor parlamentare. Alegerile coincid cu negocierea unui nou acord de parteneriat cu Uniunea Europeană, un acord mai avansat și mai profund decât cel de până acum.

Uniunea Europeană pare, totuși, să pună condiții. Noul acord va fi semnat dacă Republica Moldova îndeplinește măcar în parte cererile UE despre legislația electorală și a mass-mediei. Nu toate aceste cereri îmi par deplin îndreptățite. Unele

dintre acestea vădesc o cunoaștere insuficientă a tuturor nuanțelor politice din Republica Moldova. Am să revin în zilele următoare asupra acestui subiect .

Uniunea Europeană ar fi cunoscut mai bine situația în detaliile ei, dacă Chișinăul s-ar fi priceput să le explice din timp. Domnul Voronin are dreptate spunând că Guvernul ar trebui să dialogheze mult mai eficient cu UE pentru a rezolva unele probleme și a le explica pe altele.

Cele trei state Baltice au pus la punct o strategie eficientă de comunicare cu UE încă acum 10 ani, cu mult înainte de a deveni membre ale Uniunii Europene. Cunoașterea limbii engleze, angajarea unor consultanți europeni la lucru pentru guvernele Baltice, activitatea unor lobbyiști la Bruxelles și în alte capitale europene, au contribuit la succesul Balticilor. Reformele interne au devenit factorul principal al succesului. Iată o lecție pe care Republica Moldova încă poate să o însușească în această etapă destul de întârziată.

7. Este Comunitatea Statelor Independente Compatibilă cu Uniunea Europeană? Comentariu de Victor Chirilă, Director Programe APE. Info-Prim Neo. 05.19.2008.

Există la Chișinău o serie de politicieni care de 17 ani încoace încearcă să camufleze propriile eșecuri pe calea integrării europene a țării noastre, afirmând, cu o nonșalanță de invidiat, că Republica Moldova nu este nici dorită nici așteptată în Uniunea Europeană. Dacă am da curs logicii respectivilor politicieni, Republica Moldova ar trebui să se orienteze spre spațiul geografic, economic și politic unde țara noastră este dorită și așteptată cu brațele larg deschise, iar integrarea economică sau politică nu este strict condiționată de îndeplinirea unor criterii democratice, cum ar fi vestitele Criterii de la Copenhaga, îndeplinirea cărora este un imperativ pentru statele europene ce își doresc să adere la UE. În opinia politicienilor vizați, acel spațiu este, desigur, Comunitatea Statelor Independente (CSI), al cărei membru este, începând cu anul 1994, și Republica Moldova.

Între timp, după 17 ani de aflare a țării noastre în cadrul CSI, poziția precum că UE nu ne dorește, iar integrarea în CSI este unica noastră șansă de a ne include în procesul de globalizare economică ridică tot mai multe semne de întrebare la

Chișinău. Această tendință nu este de loc întâmplătoare, dacă ne gândim la faptul că, până în prezent, Republica Moldova încă mai este în așteptarea avantajelor economice, comerciale și politice promise de CSI și, mai ales, dacă ne gândim la crescândă influență și atracție politică, economică, socială și culturală pe care o exercită asupra țării noastre UE, în special, de când aceasta din urmă a devenit vecina ei imediată din Vest. În aceste condiții, nu este de loc surprinzător să auzi la Chișinău din ce în ce în ce mai multe voci care se pronunță pentru abandonarea CSI și concentrarea exclusivă pe efortul de integrare a Republicii Moldova în UE. Pentru susținătorii acestei din urmă teze, CSI și UE reprezintă două procese integraționiste distincte, chiar contradictorii, și, în consecință, Republica Moldova va fi nevoită să opteze, în cele din urmă, în favoarea uneia dintre ele. Această viziune nu este împărtășită de politicieni filo-CSI-ști de la Chișinău, care, fiind conștienți de faptul că ponderea crescândă a UE în Republica Moldova le șubrezește sensibil opțiunea strategică, încearcă, totuși, să împace și lupu, și capra. Astfel, majoritatea filo-CSI-știlor moldoveni susțin integrarea simultană a Republicii Moldova în CSI și UE, pentru că, în opinia lor, între cele două entități integraționiste nu există incompatibilități.

Criterii și instrumente

De remarcat că până în prezent nici susținătorii vectorului de integrare exclusiv pro-UE, nici cei ce se pronunță pentru o integrare bi-vectorială „UE + CSI” nu au reușit să formuleze argumente solide care ar demonstra incompatibilitatea sau compatibilitatea CSI cu UE. Ambele tabere se mulțumesc șă-și fundamenteze opțiunile pro sau contra CSI jonglând cu declarații politice vagi chemate să convingă cetățenii Republicii Moldova că: 1) obiectivele CSI și ale UE sunt sau nu sunt compatibile; 2) valorile și principiile democratice din CSI corespund sau nu corespund cu cele din UE; 3) Acordul de Comerț Liber semnat în cadrul CSI contravine sau nu contravine intereselor Republicii Moldova de a se integra treptat în spațiul economic al UE; 4) CSI este sau nu este deschisă normelor europene etc.. Astfel, în cele ce urmează, ne vom opri succint la toate cele patru aspecte la care se referă adesea politicienii noștri în declarațiile lor vizavi de oportunitatea ieșirii sau rămânerii țării noastre în cadrul CSI. De această dată, însă, considerăm necesar să analizăm aspectele în cauză, utilizând ca instrumente de lucru și acordurile ce stau la baza celor două

entități integraționiste, CSI și UE, în special, Acordul de la Minsk privind constituirea Comunității Statelor Independente, semnat de Rusia, Ucraina și Belarus la 8 decembrie 1991 și, respectiv, Tratatul de la Roma din 1957 privind crearea Comunității Economice Europene (CEE), predecesoarea actualei UE.

Obiective UE și CSI

Vom începe analiza abordând următoarea întrebare: Sunt sau nu sunt compatibile obiectivele CSI cu cele ale UE? După cum se știe, scopul major al Tratatului de la Roma din 1957 a fost acela de a pune bazele unei mult mai strânse Uniuni între popoarele Europei „hotărâte – așa cum se menționează și în preambulul Tratatului – să asigure progresul economic și social al țărilor lor acționând în comun în vederea eliminării barierelor care dezbină Europa”. Pentru a atinge scopul respectiv, statele semnatare ale Tratatului de la Roma au căzut de acord să creeze o piață economică comună, uniune vamală, să elaboreze și să implementeze politici comune în domeniile agricol, comercial și al transporturilor.

Spre deosebire de Tratatul de la Roma, Acordul de la Minsk cu privire la crearea Comunității Statelor Independente a fost conceput de părinții săi fondatori (Belarus, Rusia și Ucraina) pentru a dezmembra Uniunea Sovietică (URSS) – cea mai integrată și extinsă, la acea vreme, uniune politico-economică din Europa de Est și Eurasia. În consecință, prin conținutul său, Acordul de la Minsk a oferit fostelor Republici Sovietice cadrul politico-juridic necesar pentru efectuarea unei dezintegrări consensuale și pașnice a Uniunii Sovietice, evitând, în acest mod, o ruptură bruscă și, mai ales, violentă a legăturilor politice, economice, sociale și culturale care existau la acea etapă între popoarele URSS. Astfel, nu întâmplător, în acordul în cauză sunt formulate valorile și principiile directorii care urmau să ghideze colaborarea între statele ex-sovietice în noile condiții create de colapsul URSS. De exemplu, părțile semnatare ale Acordului de la Minsk s-au angajat să respecte obiectivele și principiile Statutului ONU și ale Actului Final de la Helsinki din 1975; au declarat că vor garanta cetățenilor lor, indiferent de naționalitate și alte deosebiri, libertăți și drepturi egale; au căzut de acord să inițieze și să dezvolte colaborarea reciproc avantajoasă, în baza egalității în drepturi a popoarelor și statelor lor, în domeniile politic, economic, comercial, cultural, umanitar, științei,

precum și în alte domenii de interes comun; s-au angajat să recunoască și să respecte integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor existente în cadrul CSI; de asemenea, ele au convenit să susțină controlul unic asupra armamentului nuclear al fostei URSS. Mai mult decât atât, prin art. 7 al Acordului de la Minsk, părțile semnatare, au recunoscut că de sfera activității lor comune, țin: coordonarea activității de politică externă; colaborarea în domeniile formării și dezvoltării spațiului economic comun, politicii vamale, dezvoltării sistemului de transporturi și comunicații, mediului înconjurător, politicii de migrație, precum și al luptei contra criminalității organizate.

+/- integrarea economică

Deși prin Acordul de la Minsk părțile semnatare au reușit să cadă de acord asupra unor domenii comune de colaborare, ele au eșuat, însă, să imprime colaborării din cadrul CSI o dimensiune reală de integrare economică, așa cum a fost formulată în cazul UE de către Tratatul de la Roma din 1957. De exemplu, cu toate că în art. 7 al Acordului de la Minsk se face referire la colaborarea în domeniul formării și dezvoltării spațiului economic comun, acordul în cauză nu conține nici un angajament concret în vederea creării unei piețe comune de mărfuri, uniuni vamale sau pentru a elabora și implementa politici comune. Prin urmare, dacă CSI ar fi funcționat doar în baza direcțiilor trasate de Acordul de la Minsk, atunci, fără îndoială, CSI ar fi rămas în istorie doar o organizație a cărei menire era să asigure dezintegrarea pașnică a URSS. Schimbarea intervine, însă, în anii 1993-1994, când CSI este dotată de membrii săi și cu dimensiunea de integrare economică după modelul UE. De exemplu, în urma semnării de către statele membre ale CSI a Acordului privind crearea Uniunii Economice (septembrie 1993), precum și a Acordului privind crearea Zonei de Comerț Liber (aprilie 1994), CSI dispune de aceleași obiective de integrare economică ce stau la baza actualei UE, și anume: dezvoltarea unei piețe comune de mărfuri, servicii, capital și forțe de muncă; crearea unei uniuni vamale; crearea treptată a unei uniuni valutare; elaborarea și implementarea unor politici comune în domeniile vamal, comercial, monetar, social, mediul înconjurător, transporturi și comunicații etc..

În acest context, trebuie, totuși, să ne întrebăm dacă această coincidență de obiective, existentă

între CSI și UE, este sau nu este compatibilă cu dorința unei țări ca Republica Moldova de a se integra în UE, dar care ezită, în același timp, să renunțe la calitatea sa de membru al CSI. Pentru a găsi răspunsul la această întrebare, cred că este necesar să ne răspundem la câteva întrebări, pe care politicienii noștri, în marea lor parte, ezită să le formuleze în fața noastră, cetățenii Republicii Moldova.

5 întrebări obligatorii privind compatibilitatea

În primul rând, ar fi oportun să ne întrebăm dacă țara noastră poate să se integreze simultan în UE și CSI, în condițiile în care aceasta din urmă se dorește a fi o Uniune politico-economică distinctă și concurentă în raport cu UE.

În al doilea rând, ca și UE, CSI presupune crearea treptată a Uniunii Economice între statele sale membre, prin urmare, cred că este necesar să ne întrebăm dacă Republica Moldova poate să facă parte din două Uniunii Economice care presupun crearea a două piețe diferite de mărfuri, capital, servicii și forța de muncă; două uniuni vamale separate; taxe vamale diferite; două uniuni valutare diferite; două sisteme fiscale diferite; sau politici comune diferite.

În al treilea rând, așa cum ne demonstrează și experiența UE, în cadrul unei Uniuni Economice implementarea politicilor comune este prerogativa instituțiilor supranaționale. În cazul UE, aceasta sarcină îi revine, în primul rând, Comisiei Europene. Însă, pentru ca instituțiile supranaționale să-și îndeplinească eficient responsabilitățile ce le revin, statele membre ale respectivelor Uniuni Economice le deleghează o parte din suveranitatea lor decizională. Același lucru urmează să se întâmple și în cadrul CSI, evident, dacă aceasta își dorește cu adevărat să devină o organizație viabilă. Or, dacă Republica Moldova va persista să se integreze în UE în paralel cu aprofundarea integrării sale în cadrul CSI, mai devreme sau mai târziu, politicienii noștri vor trebui să răspundă la următoarea întrebare-dilemă, și anume: Poate Republica Moldova să delegheze aceeași parte din suveranitatea sa decizională către două centre supranaționale concurente, care ar putea lua decizii ce se bat cap în cap, dar obligatorii pentru țara noastră? Cert este că până în prezent nici unui stat din Europa nu i-a reușit această performanță.

În al patrulea rând, integrarea unei țări în UE are

loc în paralel cu asimilarea de către țara vizată a legislației UE ce numără peste 80 de mii de pagini și este cunoscută sub denumirea de “aquis communautaire”. Integrarea în CSI este însoțită de un proces similar de asimilare a legislației, de această dată a CSI. Putem chiar admite că legislația CSI va fi la fel de voluminoasă ca și cea a UE. Pe deasupra, este de presupus ca ea nu va fi nici pe departe similară. Prin urmare, este oportun ca politicienii noștri să se întrebe de pe acum dacă Republica Moldova are capacitatea și resursele instituționale, umane și financiare necesare pentru a asimila două seturi diferite de legislații comunitare, care în multe privințe vor conține prevederi contradictorii. De asemenea, dâșii ar trebui să se întrebe dacă Republica Moldova își poate permite luxul să irosească timpul prețios și resursele sale infime pentru realizarea a două procese anevoioase de armonizare legislativă, și anume: 1) a legislației naționale cu legislația UE; și 2) a legislației naționale cu legislația CSI.

Și nu în ultimul rând, politicienii noștri știu foarte bine că integrarea economică, atât în UE cât și CSI, este însoțită de integrarea politică, prin urmare, este cazul să-i întrebăm cum văd ei integrarea țării noastre în două entități politice rivale, UE - cu centrul la Bruxelles și CSI - cu centrul la Minsk și Moscova.

Practică bate gramatica... democratică

În opinia unor politicieni de la Chișinău, UE și CSI nu sunt nicidecum rivale pentru că la temelia lor stau aceleași valori și principii democratice ce se regăsesc în Statutul ONU, Actul Final de la Helsinki sau Convențiile cu privire la protejarea drepturilor omului semnate sub egida Consiliului European. Într-adevăr, atât UE cât și CSI sunt întemeiate pe adevărul statelor lor membre la același set de valori și principii democratice. Cu toate acestea, în ultimul timp, tot mai des este pus la îndoială atașamentul statelor membre ale CSI la respectivele valori și principii democratice, pentru că este imposibil să nu observi, de exemplu, că între democrațiile statelor membre ale UE, unde Șefii de Stat (Președinții) sunt aleși pe termen limitat, și cea a Kazahstanului, unde Președintele țării este ales pe viață, există o incompatibilitate de fond; sau că, în timp ce în statele membre ale UE libertatea expresiei este un drept natural al cetățenilor, în Rusia libertatea expresiei este tratată de autorități ca reprezentând, mai degrabă, un potențial pericol la adresa securității și stabilității naționale. De asemenea, nu putem,

nicidecum, să considerăm că fiind democratice sistemele politice din Belarus, Uzbekistan, Turkmenistan sau Tadjikistan. Pentru mulți experți internaționali a devenit un fapt evident că în spațiul CSI practica democratică se distanțează din ce în ce mai mult de gramatica democratică asumată de statele membre ale CSI prin aderarea lor la un sir întreg de tratate și convenții internaționale chemate să promoveze și să protejeze fundamentalele libertăți și drepturi democratice. În plus, se pare că în cadrul CSI avem de a face cu o interpretare a valorilor, principiilor și drepturilor democratice ce diferă vizibil de maniera în care aceasta are loc în spațiul euro-atlantic, din care face parte și UE. Această realitate este scoasă în evidență și de concluziile Misiunilor CSI de monitorizare a alegerilor în Ucraina (2004), Uzbekistan (2005), Tadjikistan (2005) și Kyrgyzstan (2005), toate fiind în contradicție cu verdictele date aceluiași alegeri de către OSCE și Consiliul European. De exemplu, în timp ce OSCE și Consiliul European au evaluat alegerile prezidențiale din Ucraina din anul 2004 ca fiind organizate și desfășurate în conformitate cu rigorile democratice, Misiunea CSI de monitorizare a alegerilor a negat caracterul lor democratic și a cerut ca ele să fie considerate ilegale. În schimb, în cazul alegerilor parlamentare din Uzbekistan (2005), Tadjikistan (2005) și Kyrgyzstan (2005), Misiunea CSI de monitorizare a alegerilor le-a considerat pe acestea din urmă ca fiind “legitime, libere și transparente”. Această concluzie nu a fost susținută de Misiunea OSCE de monitorizare a alegerilor, care a declarat că alegerile în cauză nu au respectat angajamentele luate de statele vizate în cadrul OSCE, precum și alte standarde internaționale privind organizarea și desfășurarea democratică a alegerilor.

Majoritatea liderilor CSI sunt conștienți de faptul că din cauza multiplelor sale deficiențe conceptuale, structurale și democratice, precum și a tendințelor centrifuge din interiorul ei, CSI este o entitate disfuncțională și lipsită de coeziunea necesară pentru realizarea obiectivelor sale majore. Însăși Moscova, prin vocea ministrului sau de externe, Serghei Lavrov, a ținut să-și facă cunoscută dezamăgirea sa vizavi de CSI, declarând, în martie 2007: “Comunitatea Statelor Independente a eșuat în a deveni o asociație complet integrată sau efectivă pe plan internațional”. Declarația ministrului Lavrov este greu de contestat în condițiile în care, în opinia

experților, din totalitatea acordurilor aprobate în cadrul CSI, iar acestea depășesc cifra de 1600 de unități, doar 10% sunt viabile. De asemenea, dl Lavrov are perfectă dreptate dacă ne gândim și la faptul că spre deosebire de Comunitatea Economică Europeană (predecesoarea UE) care în primii săi 17 ani de existență a reușit să creeze o piață comună, o uniune vamală și să pună în aplicare politica agrară comună, Comunitatea Statelor Independente a fost incapabilă să realizeze, în primii săi 17 ani de activitate, cel puțin unul din aceste obiective.

Republica Moldova ar trebui eliminată din CSI

Chiar și considerentele menționate mai sus ar fi suficiente pentru a înțelege de ce imperativul reformării CSI este pe buzele multora din Șefii de Stat și Guvern ai CSI. Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, nu este o excepție în acest sens. În opinia sa, CSI ar urma să fie reformată în conformitate cu valorile și normele europene. Întrebarea este dacă CSI este gata să asimileze respectivele norme și valori în spiritul european caracteristic UE. Or, realitățile CSI la capitolul respectării valorilor democratice vin mai degrabă să contrazică, decât să confirme, așteptările excesive ale Președintelui Voronin cu privire la reformarea CSI după calapodul UE. Pe deasupra, se pare că doleanța sa nu ia în considerare nici conținutul art. 11 al Acordului de la Minsk cu privire la crearea CSI, unde se menționează că *“Din momentul semnării prezentului Acord se interzice, pe teritoriile statelor care l-au semnat, aplicarea normelor statelor terțe, inclusiv cele ale fostei Uniuni R.S.S.”*. Prin urmare, privite prin prisma aceasta, normele statelor membre ale UE sunt pentru statele din CSI nu altceva decât niște “norme ale statelor terțe”, implementarea cărora trebuie interzisă în spațiul CSI. Dacă urmăm această logică, atunci în virtutea acestui art. 11-ce, Planul de Acțiuni semnat cu UE în 2005 poate fi cu ușurință considerat ca reprezentând o încălcare flagrantă de către Republica Moldova a Acordului de la Minsk, deoarece respectivul Plan de Acțiuni prevede asimilarea și aplicarea de către țara noastră a unui șir de norme ale UE. Evident, dacă CSI ar fi o organizație serioasă, ce ține cu adevărat la coeziunea sa internă, atunci membrii fondatori ai CSI ar fi trebuit demult să se autosesizeze și să ceară excluderea Republicii Moldova din cadrul Comunității, având ca temei nerespectarea de către ea a Acordului de constituire al CSI.

Vladimir Voronin: CSI este valiză fără mâner

Eșecul CSI de a se afirma ca organizație viabilă ridică, în ultimul timp, multiple semne de întrebare în Ucraina, Georgia, precum și în Moldova cu privire la oportunitatea rămânerii în cadrul CSI. La Chișinău îndoiele față de cooperarea Republicii Moldova în cadrul CSI, le au nu doar reprezentanții partidelor din opoziție, dar și reprezentanții actualei guvernări, printre care se numără și Președintele țării Vladimir Voronin. Cu toate acestea, în timp ce unele partide din opoziție se pronunță pentru ieșirea imediată a Republicii Moldova din CSI, actuala guvernare în frunte cu Președintele Vladimir Voronin consideră CSI-ul un “geamantan fără mâner” pe care “este foarte greu să-l duci, dar îți pare rău să-l lași”. Declarația în cauză a fost făcută de însuși Președintele Voronin în contextul Summit-ului GUAM de la Kiev din mai 2006 și denotă că reprezentanții actualei guvernări de la Chișinău mai speră încă într-o posibilă revigorare a CSI. Ei evită, însă, să recunoască că, pe parcursul celor 7 ani de guvernare, au contribuit la subminarea CSI mai mult decât toate guvernările precedente. Împotriva voinței lor și fiind constrânși de realitățile interne și externe, ei au fost forțați să angreneze și mai mult Republica Moldova pe traiectoria unor tendințe centrifuge în raport cu CSI, care vor scoate țara noastră, treptat, dar sigur, din spațiul CSI, și o vor integra tot mai mult în lumea euro-atlantică. De exemplu, în ciuda discursului pro-CSI al actualei guvernări comuniste de la Chișinău, Republica Moldova a continuat să colaboreze în cadrul GUAM; țara a aderat la Pactul de Stabilitate din Europa de Sud-Est, la Procesul de Cooperare Politică din Europa de Sud-Est, precum și la Acordul de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA); de asemenea, a semnat Planul Individual de Acțiuni cu NATO și, mai ales, Planul de Acțiuni cu UE etc.. Prin aceste acțiuni, actuala guvernare de la Chișinău a contribuit din plin la subminarea coeziunii și autorității CSI. De aceea, o eventuală includere a conducerii oficiale de la Chișinău în lista grupurilor CSI nu ar fi, nicidecum, lipsită de substanță.

În viziunea unor reprezentanți ai partidelor din opoziție de la Chișinău, imperativul integrării Republicii Moldova în UE, va impune ieșirea sa din cadrul CSI. Această aserțiune nu este fără conținut, dimpotrivă, experiența mai multor state membre ale UE ne demonstrează că odată cu

aderarea la UE, ele au fost determinate să renunțe la calitatea lor de membru în cadrul unor asociații comercial-economice potențial concurente pentru UE. De exemplu, Marea Britanie, Danemarca, Irlanda, Austria, Finlanda și Suedia au abandonat Asociația Europeană de Liber Schimb (AELS), iar Polonia, Cehia, Ungaria, România și Bulgaria și-au sistat participarea la Acordul de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA). Dacă va avea sau nu același destin calitatea Republicii Moldova de membru al CSI, rămâne de văzut. În fond, traiectoria viitoare a evoluției a Republicii Moldova depinde, în primul rând, de noi înșine. Între timp, pentru mulți dintre noi, devine tot mai evident că avansarea Republicii Moldova pe calea integrării europene va duce inevitabil la creșterea numărului de incompatibilități între opțiunea CSI și cea reprezentată de UE. <http://www.info-prim.md/?a=10&x=&ay=14920>